

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. การบริหารงาน
 - 1.1 ความหมายของการบริหารงาน
 - 1.2 แนวทางการบริหารงาน
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมการบริหารงานโดยใช้ วงจรคุณภาพ (PDCA)
 3. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 3.1 ความหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 3.2 แนวนโยบายการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระยะ 15 ปี (พ.ศ.2545 - 2559)
 - 3.3 แนวคิดในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 3.4 การบริหารงานบุคลากรครู และบุคลากรทางการศึกษาท้องถิ่น
 - 3.5 บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโครงสร้างขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น
 4. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 5. มาตรฐานการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วนของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย
 - 5.1 การมีส่วนร่วมด้านวิชาการ
 - 5.2 การมีส่วนร่วมด้านอาคารสถานที่
 - 5.3 การมีส่วนร่วมด้านงบประมาณ
 - 5.4 การมีส่วนร่วมด้านบุคลากร
 - 5.5 การมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. การบริหารงาน

1.1 ความหมายของการบริหาร

ความหมายของคำว่า การบริหารมีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ทั้งคล้ายๆกัน และแตกต่างกันดังนี้

จันทราณี สงวนนาม (2551 : 25 อ้างถึงในสรพงษ์ แสงสุข, 2555 : 9) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมโดยผู้บริหารและสมาชิกในองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

روبินส์ (Robbin, 1978 อ้างถึงใน จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2554 : 28) ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการในการกำหนดเป้าหมาย จัดสรรทรัพยากร และประสานงานให้บุคคลใช้ความพยายามในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เป้าหมายขององค์กรบรรลุอย่างมีประสิทธิภาพ

ไซมอน (Simon, 1947 อ้างถึงใน จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2554 : 28) ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง

เกษม จันทรแก้ว (2540 : 512-514) กล่าวว่า การบริหารหมายถึงศิลปะการดำเนินการนำวัตถุประสงค์สู่กระบวนการผลิตจนได้ผลผลิตตามที่กำหนดไว้การบริหารจึงเป็นการดำเนินการให้ทุกโครงการทำหน้าที่สัมพันธ์กันเป็นเรื่องยากที่จะทำให้เกิดการผสมผสานกันถ้าไม่วางแผนถ้าไม่วางแผนการดำเนินการที่ดีซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่วางแผนบริหารอย่างไรอย่างไรก็ดีผู้บริหารมีหน้าที่อำนวยความสะดวกตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบควบคุมในการนำแผนงานที่ได้กำหนดไว้แล้วไปดำเนินการร่วมกับทรัพยากรทำให้เกิดผลผลิตหรือการใช้ปัจจัยการบริหารได้แก่คนงบประมาณเครื่องมืออุปกรณ์สวัสดิการฯลฯก่อให้เกิดผลผลิตขั้นสุดท้าย

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่าน (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2554 : 28-29) ได้ให้ความหมายของการบริหาร ซึ่งสรุปได้ดังนี้

การบริหาร คือ ศิลปะของการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยบุคคลอื่นในการมีส่วนร่วม

การบริหาร คือ การทำงานของคณะบุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไป ที่ร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

การบริหาร คือ การที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมกันดำเนินการให้บรรลุจุดประสงค์ร่วมกัน

การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลปะในการนำทรัพยากรการบริหาร (Administrative Resource) มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารงาน หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่ผู้บริหารและสมาชิกในองค์กรร่วมการวางแผน ดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ด้วยการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด ติดตามผลการทำงานและปรับปรุงแก้ไข พัฒนาต่อไป

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีการบริหารคุณภาพโดยใช้วงจรคุณภาพ (PDCA)

2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาเอกสาร ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้เห็นแนวทางปฏิบัติที่ทำให้เกิดความร่วมมือไว้ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544 : 9) กล่าวว่าชุมชนได้ถูกสร้างขึ้นจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน และชุมชนเกิดจากการรวมตัวของคนในชุมชน สมาชิกทุกคนของชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดชุมชนของตน ในขณะที่เดียวกันเมื่อมีความจำเป็นยังติดต่อบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชนภายนอกชุมชนให้เข้ามาสนับสนุน เช่นการให้คำแนะนำ และอบรม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการแก้ปัญหาด้วยตนเองมากที่สุด คนในชุมชนได้เรียนรู้ที่จะเสียสละเพื่อชุมชน

สุจินต์ ดาวีระกุล (2546 : 18) กล่าวว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการกระทำที่ประชาชนสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วม ในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวประชาชนเอง โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อตนเอง และมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์

ศุภมาศ การะเกตุ (2545 : 32-33) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง การที่องค์กรประกอบต่างๆ ทั้งครู ผู้เรียน ผู้บริหารการศึกษา ผู้นำชุมชน หรือสมาชิกชุมชน มาร่วมกันดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการดำเนินการนั้นมีลักษณะเป็นกระบวนการมีขั้นตอนที่มุ่งหมายจะให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความยั่งยืนในความสัมพันธ์ของทุกภาคีทุกฝ่ายที่เข้าร่วม ซึ่งมีความหลากหลายตามกิจกรรมที่ซึ่งการศึกษา ถือเป็นการศึกษาสาธารณะที่คนจำนวนมากที่สุดสามารถเข้ามามีส่วนร่วม

เออร์วิน (Erwin, 1987 อ้างถึงใน ยุพาพร รูปงาม, 2545 : 6) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมไว้ว่า คือ กระบวนการให้บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดตัดสินใจ แก้ไข ปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคล แก้ไขปัญหาพร้อมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมคือ กระบวนการที่ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้ามามีส่วนรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ ร่วมแสดงทัศนะ ร่วมเสนอปัญหา/ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง ร่วมคิดหาแนวทาง ร่วมแก้ปัญหา ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และร่วมกระบวนการพัฒนาในฐานะผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้วยความเต็มใจ

2.2 ลักษณะการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาเอกสาร ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของลักษณะการมีส่วนร่วมเพื่อให้เห็นแนวทางปฏิบัติที่ทำให้เกิดความร่วมมือไว้ดังนี้

ปารีชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2545 : 16)กล่าวว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมมีใน 2 ลักษณะ กล่าวคือ

ลักษณะที่ 1 การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาดังแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการ เช่น การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผนการตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการติดตามประเมินผล รวมถึงการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยที่โครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

ลักษณะที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือการส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง และการเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ โดยการส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมือง โดยประชาชนหรือชุมชน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่ม ควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบท สามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตน และได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา

อำนาจ หมิ่นสมบัติ (2544 : 23)กล่าวว่า ลักษณะการมีส่วนร่วม ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้ร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนตามความเหมาะสม และความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล งานที่พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนจะช่วยเหลือให้ความร่วมมือได้ เช่น เป็นคณะกรรมการร่วมต่างๆ
2. เปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน ผู้สนใจเข้าร่วมวางแผนในการทำงาน ร่วมเข้าช้กิจกรรมของโรงเรียนในโอกาสต่างๆ
3. เชิญผู้ปกครองและผู้สนใจเข้าชมผลงานการแสดงต่าง ๆ ของนักเรียน
4. ให้ผู้ปกครองเข้าใจจุดมุ่งหมาย ระเบียบแบบแผน การดำเนินงาน กิจกรรมและโปรแกรมต่างๆ ของโรงเรียน

สรุปได้ว่า ลักษณะการมีส่วนร่วม คือ การเข้ามามีส่วนในขั้นตอนต่าง ๆ คือ การคิดค้นปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไข ร่วมเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาและปฏิบัติตามแนวทาง ตลอดจนการติดตามประเมินผล

ระดับและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาเอกสาร ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของระดับและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมเพื่อให้เห็นแนวทางปฏิบัติที่ทำให้เกิดความร่วมมือไว้ดังนี้
โกวิทย์ พวงงาม (2545 : 58) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนา ควรมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากผู้ปกครอง และชุมชนที่เกี่ยวข้อง ยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาในท้องถิ่น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ผู้ปกครอง และชุมชนที่เกี่ยวข้อง รู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ผู้ปกครอง และชุมชนที่เกี่ยวข้องจะมีฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วม ผู้ปกครอง และชุมชนที่เกี่ยวข้อง จะไม่ทราบว่าได้ผลประโยชน์อย่างไร การดำเนินกิจกรรมประสบความสำเร็จลำบาก

สำนักมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย (2545 : 45) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการพัฒนา 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในชุมชนตลอดจนกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ

2. ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการกำหนดวิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

3. ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงานประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. ขั้นการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

5. ขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ คือ การมีส่วนร่วมในการคิดค้นปัญหา สาเหตุ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานหรือดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามผลและประเมินผล

บทบาทของผู้มีส่วนร่วม

จากการศึกษาเอกสาร ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของบทบาทของผู้มีส่วนร่วมเพื่อให้เห็นแนวทางปฏิบัติที่ทำให้เกิดความร่วมมือไว้ดังนี้

ชูศักดิ์ ประเสริฐ (2554 : 34) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ช่วยให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจในคุณค่าของตนเอง และนำคุณค่าอันนั้นมาสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมต่างๆ ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเรียนรู้จะต้องเข้ามามีบทบาทร่วมกันได้แก่

1. การสำรวจความต้องการ คือ สำรวจความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการซักถาม สังเกต สัมภาษณ์ ฯลฯ เพื่อสร้าง/กระตุ้นความสนใจ สำรวจความสนใจและพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2. การกำหนดมาตรฐาน คือ การกำหนดเป้าหมาย และมาตรฐานของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาตามความถนัด ความสนใจและเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

3. การวางแผนการเรียนรู้ คือ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

4. กิจกรรมการเรียนรู้ คือ วิธีปฏิบัติสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ความรู้จากการคิด วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติจริง

5. การประเมินผล คือ การประเมินประสพการณ์ด้านต่างๆของการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. การสรุปผลการเรียนรู้ คือ การนำผลจากการประเมินมาใช้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องจากการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน

ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

จากการศึกษาเอกสาร ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เห็นแนวทางปฏิบัติที่ทำให้เกิดความร่วมมือไว้ดังนี้

สัมฤทธิ์ ทางเพ็ง (2544 : 11) ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิด และการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ทำให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นไปได้มากกว่าการคิดเพียงคนเดียว
2. การมีส่วนร่วมในการบริหารมีผลในทางจิตวิทยา คือ ทำให้เกิดการต่อต้านน้อยลง ในขณะที่เดียวกันก็จะเกิดการยอมรับมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการที่ผู้บริหารสามารถใช้ทดสอบว่าสิ่งที่ตนเองรู้ตรงกับสิ่งที่ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาหรือไม่
3. เปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีกว่า สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
4. เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ใช้ความสามารถและทักษะในการทำงานร่วมกัน เกิดความมีน้ำใจ (Team Spirit) และความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมากขึ้น
5. การมีส่วนร่วมจะทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น การตัดสินใจมีคุณภาพมากขึ้น และส่งเสริมให้การปรับปรุงงานมีความเป็นไปได้สูง ตลอดจนเพื่อนร่วมงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

จากการศึกษาเอกสาร ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้เห็นแนวทางปฏิบัติที่ทำให้เกิดความร่วมมือไว้ดังนี้

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : 15-16) ได้เสนอไว้ใน 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การปรึกษาหารือ (Consultative Management) เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในรูปแบบของคณะกรรมการ (Committee) เช่น คณะกรรมการโครงการ คณะกรรมการดำเนินงาน คณะกรรมการเฉพาะกิจ หรือคณะกรรมการที่เรียกชื่ออย่างอื่น รูปแบบนี้เป็นการกระจายอำนาจการบริหารและการตัดสินใจให้ผู้เกี่ยวข้องกับงานมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการด้วย ระบบการปรึกษาหารือนี้เหมาะสำหรับใช้กับผู้บริหารระดับต้นขึ้นไป โดยการมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะกรรมการทำงาน ประธานโครงการ ประธานคณะกรรมการ หรือกรรมการเป็นต้น
2. กลุ่มคุณภาพ (Quality Control Circles) เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปแบบของกลุ่มบุคคล 3-10 คน ที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกันรูปแบบกลุ่มคุณภาพนี้เหมาะสำหรับใช้กับผู้ปฏิบัติงานระดับปฏิบัติ หรือระดับหัวหน้า

งาน เพราะการฝึกฝนและเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติได้มีโอกาสทำงานร่วมกัน เพื่อค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งมี กระบวนการในการบริหารกลุ่มสร้างคุณภาพ 4 ขั้นตอน คือ P (Plan) การวางแผน D (DO) การปฏิบัติ C (Check) การตรวจสอบและ A (Action) การปรับปรุงแก้ไข หรือ PDCA นั้นเอง อย่างไรก็ตาม ระบบกลุ่มคุณภาพจะใช้ได้ผลดีก็ต่อเมื่อมีการอบรมเกี่ยวกับเทคนิค QC และการใช้กระบวนการกลุ่มให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และที่สำคัญที่สุดคือ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ ผู้ร่วมงานต้องอยู่ในเกณฑ์สูง จึงสามารถนำระบบคุณภาพนี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์

3. ระบบข้อเสนอ (Suggestion System) เป็นรูปแบบหนึ่งของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ที่ได้ผลมากในทางปฏิบัติ โดยมีลักษณะเป็นกล่องหรือตู้รับฟังความคิดเห็นเท่านั้น กล่าวคือ รูปแบบนี้จะมีแบบฟอร์มข้อเสนอแนะให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกรอกตามแบบที่กำหนด เช่น ปัญหาที่พบคืออะไร สาเหตุของปัญหามาจากอะไร วิธีการแก้ไขปัญหามีอะไรบ้าง และผลที่ คาดว่าจะได้รับนั้นเป็นอย่างไร สำหรับแบบฟอร์มที่กำหนดขึ้นนี้อาจแตกต่างกันไปตามความ ต้องการของแต่ละหน่วยงาน แต่มีหลักฐานการปฏิบัติเดียวกัน คือ จะต้องมีการพิจารณาข้อเสนอแนะ มีหน้าที่ในการประเมินข้อเสนอแนะจากแบบฟอร์มต่างๆว่าเป็นความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์เพียงใด ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีมากน้อยเพียงใด และสมควรดำเนินการ ตามข้อเสนอแนะหรือไม่ แล้วนำเสนอผู้มีอำนาจพิจารณาดำเนินการต่อไป และถ้าข้อเสนอแนะใด มีการนำไปปฏิบัติควรมีการประชาสัมพันธ์และพิจารณาให้ผลตอบแทนเป็นรางวัลหรือ ผลตอบแทนอื่นๆ ตามที่หน่วยงานกำหนด ซึ่งรูปแบบนี้เหมาะสำหรับใช้กับผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับอาจจะเสนอความคิดเห็นคนเดียวหรือมากกว่าก็ได้ และรูปแบบนี้จะได้ผลดี - นโยบาย เป้าหมายขององค์กรต้องชัดเจน

3.1 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานต้องอยู่ในระดับสูง

3.2 การกำหนดผลตอบแทนที่จะให้แก่ผู้เสนอความคิดเห็นจะต้องสร้างความรู้สึกรักว่า คุ่มค่าและมีผลทางจิตใจ

3.3 ระบบและขั้นตอนการพิจารณานั้นจะต้องรวดเร็วมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา แน่นนอน ชัดเจน ตลอดจนการแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้เสนอความคิดเห็นได้ทราบอย่างรวดเร็ว พร้อมเหตุผล

3.4 ควรมีการประชาสัมพันธ์หรือให้ผู้มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาความคิด สร้างสรรค์และการใช้แบบฟอร์มข้อเสนอแนะให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

อย่างไรก็ตามอุปสรรคที่สำคัญของระบบข้อเสนอแนะ คือ การเขียน เนื่องจากผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ โดยเฉพาะในชุมชนชนบท มีความรู้ระดับ ป.4 หรือ ป.6 อาจมีปัญหาในการ เขียน ดังนั้น วิธีแก้ที่ดีที่สุดคือ การเปิดโอกาสให้ผู้เสนอความคิดเห็นมานั่งคุยกันตัวต่อตัว หรือหา ข้อมูลโดยการสอบถามหรือสัมภาษณ์โดยตรง

4. ระบบส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการ (Employee Ownership Plan) รูปแบบนี้พบมากในการบริหารกิจการของบริษัท หน่วยงานเอกชน หรือ รัฐวิสาหกิจ โดยการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการด้วยการลงทุนซื้อหุ้นของบริษัท หรือบริษัทอาจจะจ่ายโบนัสส่วนหนึ่งเป็นทุนเรือนหุ้นในแต่ละปี จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจการเอง และมีความรู้สึกผูกพันในการปฏิบัติงานเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้นในรูปแบบนี้ผู้บริหารอาจจะนำมาประยุกต์ใช้โดยการสร้างบรรยากาศให้เกิด ความรู้สึกการเป็นเจ้าของของหน่วยงาน เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายพึงพอใจที่จะมีส่วนร่วม ให้มากที่สุด

จากรายละเอียดข้างต้นสรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมมี 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ การมีส่วนร่วมทางตรงและการมีส่วนร่วมทางอ้อม การมีส่วนร่วมทางตรง คือ การเข้าไปมีส่วนร่วม ในลักษณะของการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ เพราะเป็นเจ้าของหน้าที่โดยตรง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ส่วนการมีส่วนร่วมทางอ้อม จะเป็นลักษณะในรูปแบบ กรรมการ หรือผู้แทน ได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบการบริหารที่ไต่ให้ ความสำคัญต่อบุคคลทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียนเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นการบริหารแบบมี ส่วนร่วมจึงควรนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในสถานศึกษาอย่างแท้จริง

การบริหารการศึกษาโดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับวงจร PDCA

จากการศึกษาเอกสาร ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของ การใช้แนวคิดเกี่ยวกับวงจร PDCA เพื่อให้เห็นแนวทางปฏิบัติที่ทำให้เกิดความร่วมมือไว้ดังนี้

ประชุม รอดประเสริฐ (2543 : 152-159) ได้กล่าวว่ากระบวนการบริหารการศึกษา โดยใช้แนวคิด PDCA ซึ่งย่อมาจากคำภาษาอังกฤษ 4 คำได้แก่ Plan (วางแผน) Do (ปฏิบัติ) Check (ตรวจสอบ) Act (ดำเนินการให้เหมาะสม)เมื่อได้ วางแผนงาน (P) นำไปปฏิบัติ (D) ระหว่างการปฏิบัติก็ดำเนินการตรวจสอบ (C) พบปัญหาก็ทำการแก้ไขหรือปรับปรุง (A) การปรับปรุงก็เริ่มจากการวางแผนก่อนวนไปได้เรื่อยๆจึงเรียกววงจร PDCA

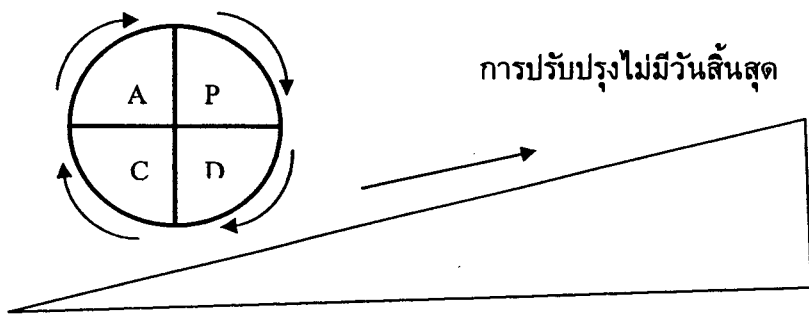
เมลนิค และเดนซเลอร์ (Melnyk & Denzler, 2004 อ้างถึงใน เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2545 : 98-99) กล่าวถึงแนวคิดของเดมมิงว่าผู้บริหารระดับสูงต้องมีบทบาทหลายด้าน และการจัดการคุณภาพที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) หมายถึง วางแผนโดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่หรืออาจเก็บรวบรวมขึ้นมาใหม่ นอกนั้นอาจทดสอบเพื่อเป็นการนำร่องก่อนก็ได้

ขั้นตอนที่ 2 การทำ (Do) หรือลงมือทำ หมายถึง ลงมือเอาแผนไปทำ ซึ่งอาจทำใน ขอบข่ายเล็ก ๆ เพื่อทดลองดูก่อน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) หมายถึง การตรวจสอบ หรือสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นว่ามีการเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใดและเป็นไปในทางใด

ขั้นตอนที่ 4 การแก้ไข (Act) หรือลงมือแก้ไข (Corrective Action) หมายถึง หลังจากที่ได้ศึกษาผลลัพธ์แล้ว อาจไม่เป็นไปตามที่ต้องการหรือมีปัญหาที่ต้องแก้ไข ก็ควรดำเนินการแก้ไขตามที่จำเป็น หลังจากนั้นสรุปเป็นบทเรียนและพยากรณ์เพื่อเป็นพื้นฐานในการคิดหาวิธีการใหม่ๆ ต่อไป การลงมือปฏิบัติดังกล่าวนี้แสดงได้ ดังภาพที่ 3

ภาพ 1 วงจรคุณภาพต้องทำซ้ำไปเรื่อย ๆ

ที่มา : Melnyk & Denzler, 2004 อ้างถึงใน เรื่องวิทยุ เกษสุวรรณ, 2545 : 99

การทำตามวงจรคุณภาพต้องทำซ้ำไปเรื่อย ๆ เพื่อสรุปเป็นบทเรียนอยู่ตลอดเวลา ยิ่งกว่านั้นต้องเข้าใจด้วยว่าการจัดการคุณภาพไม่ใช่สงครามที่ผู้บริหารจะรบชนะด้วยตัวคนเดียว การจัดการคุณภาพจะประสบความสำเร็จได้ ต้องเป็นการกระทำทั่วทั้งองค์กร เพราะการจัดการคุณภาพเป็นปรัชญาสำหรับองค์กรและคนทุกคนในนั้น

สมศักดิ์ สินธุระเวชฎ์ (2542, : 188-190) กล่าวถึง จุดหมายที่แท้ของวงจรคุณภาพ (PDCA) ว่าเป็นกิจกรรมพื้นฐานในการบริหารคุณภาพนั้นมิใช่เพียงแต่การปรับแก้ผลลัพธ์ที่เบี่ยงเบนออกไปจากเกณฑ์มาตรฐานให้กลับมาอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการเท่านั้น แต่เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงในแต่ละรอบของ PDCA อย่างต่อเนื่องเป็นระบบและมีการวางแผน PDCA ที่มีวันได้สูงขึ้นเรื่อยๆ วงจรควบคุมคุณภาพ PDCA มีภารกิจหลัก 4 ขั้นตอน

- ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan-P)
- ขั้นที่ 2 การดำเนินการตามแผน (Do-D)
- ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ (Check-C)
- ขั้นที่ 4 การแก้ไขปัญหา (Act-A)

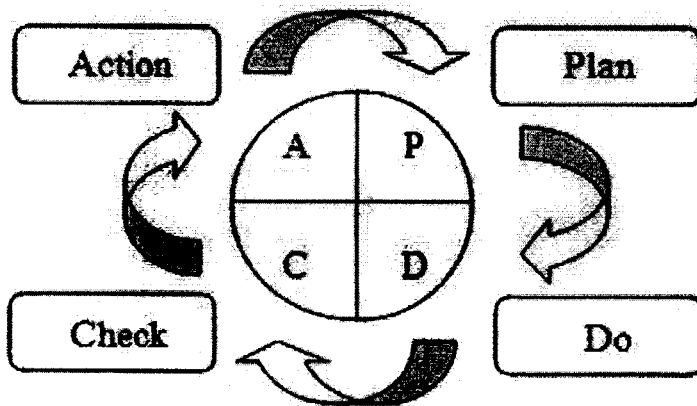
จากหลักการวงจรคุณภาพที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) โดยการวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และ

หากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหมายไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่และทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อย ๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและระดับผลลัพธ์ที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งหลักการดังกล่าวหากนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาจะช่วยพัฒนาบุคลากรและผู้เรียนให้มีคุณภาพ

สรุปได้ว่าได้ว่าวงจร PDCA สามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกๆ เรื่องนับตั้งแต่กิจกรรมส่วนตัวเช่นการปรุงอาหารการเดินทางไปทำงานในแต่ละวันการตั้งเป้าหมายชีวิตการดำเนินงานในระดับบริษัทจนกระทั่งในระดับสถาบันการศึกษาหรือที่นำมาใช้ในระบบประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งจะปรากฏในรูปของการพัฒนาองค์กร

ความสำคัญวงจร PDCA

วงจรเดมมิ่ง (Deming) ได้พัฒนาไปในทิศทางที่นุ่มนวลขึ้นในประเทศญี่ปุ่นซึ่งได้ให้ความสำคัญกับพื้นฐานการบริหารงาน 2 อย่างนั้นก็คือการสื่อสารและความร่วมมือร่วมใจจากทุกคนในหน่วยงานโดยผู้บริหารยังคงเป็นผู้กำหนดแผนงานแต่จะสื่อสารผ่านช่องทางหัวหน้างานและพนักงานตามลำดับขั้นเป้าหมายถูกกำหนดขึ้นตามความเหมาะสมเป็นไปได้ ดังภาพแสดงวงจร PDCA ดังนี้

ภาพ 2 ภาพวงจร PDCA

ที่มา : ประชุม รอดประเสริฐ, 2543 : 158

เราใช้วงจร PDCA เพื่อการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องทุกครั้งที่วงจรหมุนครบรอบก็จะเป็นแรงส่งให้หมุนในรอบต่อไปวิธีการใหม่ๆที่ทำให้เกิดการปรับปรุงก็จะถูกจัดทำเป็นมาตรฐานการทำงานซึ่งจะทำให้การทำงานมีการพัฒนาอย่างไม่สิ้นสุดเราอาจเริ่มด้วยการปรับปรุงเล็กๆน้อยๆก่อนที่จะก้าวไปสู่การปรับปรุงที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

โครงสร้างของวงจร PDCA

ขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอนของวงจร PDCA ประกอบด้วย "การวางแผน" อย่างรอบคอบ เพื่อ " การปฏิบัติ "อย่างค่อยเป็นค่อยไปแล้วจึง "ตรวจสอบ" ผลที่เกิดขึ้นวิธีการปฏิบัติใดมีประสิทธิภาพที่สุดก็จะจัดให้เป็นมาตรฐานหากไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ก็ต้องมองหาวิธีการปฏิบัติใหม่หรือใช้ความพยายามให้มากขึ้นกว่าเดิม

ขั้นตอนการวางแผน (Plan)

ขั้นตอนการวางที่ดีสามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้จะต้อง

1. แผนครอบคลุมถึงการกำหนดกรอบหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ฯลฯ
2. พร้อมกับพิจารณาว่ามีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลใดบ้างเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนั้นโดยระบุวิธีการเก็บข้อมูลให้ชัดเจนนอกจากนี้
3. วิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้
4. กำหนดทางเลือกในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ข้อดีของการวางแผน

1. การวางแผนยังช่วยให้เราสามารถคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต
2. ช่วยลดความสูญเสียต่างๆที่อาจเกิดขึ้นได้ทั้งในด้านแรงงานวัตถุดิบชั่วโมงการทำงานเงินเวลา ฯลฯ
3. การวางแผนช่วยให้รับรู้สภาพปัจจุบันพร้อมกับกำหนดสภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตด้วยการผสมผสานประสบการณ์ความรู้และทักษะอย่างลงตัว

ประเภทของการวางแผน

โดยทั่วไปการวางแผนมีอยู่ด้วยกัน 2 ประเภทหลัก ๆ ดังนี้

ประเภทที่ 1 การวางแผนเพื่ออนาคตเป็นการวางแผนสำหรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตหรือกำลังจะเกิดขึ้นบางอย่างเราไม่สามารถควบคุมสิ่งนั้นได้เลยแต่เป็นการเตรียมความพร้อมของเราสำหรับสิ่งนั้น

ประเภทที่ 2 การวางแผนเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเป็นการวางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพื่อสภาพที่ดีขึ้นซึ่งเราสามารถควบคุมผลที่เกิดในอนาคตได้ด้วยการเริ่มต้นเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ปัจจุบัน

ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do)

ขั้นตอนการปฏิบัติคือการลงมือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามทางเลือกที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนการวางแผนในขั้นนี้ต้องตรวจสอบระหว่างการปฏิบัติด้วยว่าได้ดำเนินไปในทิศทางที่ตั้งใจหรือไม่พร้อมกับสื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบด้วยเราไม่ควรปล่อยให้ถึงวินาทีสุดท้ายเพื่อ

ดูความคืบหน้าที่เกิดขึ้นหากเป็นการปรับปรุงในหน่วยงานผู้บริหารย่อมต้องการทราบความคืบหน้าอย่างแน่นอนเพื่อจะได้มั่นใจว่าโครงการปรับปรุงเกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด

ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check)

ขั้นตอนการตรวจสอบคือการประเมินผลที่ได้รับจากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแต่ขั้นตอนนี้มักจะถูกมองข้ามเสมอการตรวจสอบทำให้เราทราบว่า การปฏิบัติในขั้นที่สองสามารถบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่สิ่งสำคัญก็คือเราต้องรู้ว่า จะตรวจสอบอะไรบ้างและบ่อยครั้งแค่ไหน ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบจะเป็นประโยชน์สำหรับขั้นตอนถัดไป

1. ตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินงานได้แก่

1.1 ขั้นการศึกษาข้อมูลมีการศึกษาข้อมูลได้ครบถ้วน

1.1.1 ขั้นการเตรียมงานการเตรียมงานตามแผนงานมีความพร้อมหรือไม่

1.1.2 ขั้นดำเนินงานมีบุคลากรและทรัพยากรหรือไม่

1.1.3 ขั้นตอนการประเมินมีเครื่องมือและขั้นตอนการประเมินผลที่เหมาะสม

2. ตรวจสอบผลงานตามเกณฑ์ที่กำหนดเช่น Delta Principle คือเกณฑ์การประเมินจำหน่ายหรือพนักงาน

3. ตรวจสอบความพึงพอใจของลูกค้าสามารถตรวจสอบได้จากข้อมูลการสั่งซื้อ การติ การชมจากลูกค้าโดยตรง

4. การตรวจสอบคุณภาพทั่วทั้งองค์กรดำเนินการดังนี้

4.1 ตรวจสอบด้านบุคลากรมีคุณสมบัติเหมาะสมกับงาน

4.2 การตรวจสอบเครื่องจักรอุปกรณ์สำนักงานเครื่องจักรมีขีดความสามารถที่เหมาะสมและสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ

4.3 การตรวจสอบวัตถุดิบหรืออะไหล่ได้แก่วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตวัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในสำนักงานมีเพียงพอหรือมีมากเกินไปจนเกิดความจำเป็นหรือยังใช้คุ้มค่า

4.4 การตรวจสอบระบบการทำงานเช่นระบบการให้บริการลูกค้าระบบการสื่อสาร ภายในองค์กรมีความเหมาะสมมากพอกับการบรรลุเป้าหมายคุณภาพหรือไม่การตรวจสอบระบบการบริหารงานประกอบด้วยโครงสร้างองค์กรการบริหารด้านการผลิตและกำหนดเป้าหมายทางธุรกิจเป็นเป้าหมายที่มุ่งหวังผลกำไร

การจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ

เมื่อดำเนินงานตรวจสอบคุณภาพแล้วคณะผู้ตรวจสอบจัดทำรายงานผลการตรวจสอบต่อฝ่ายบริหารนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบคุณภาพมีส่วนประกอบดังนี้

1. เป้าหมายการตรวจสอบ

2. ข้อบ่งชี้ที่ใช้ในการตรวจสอบ

3. หลักเกณฑ์การประเมินหรือวัดผล

4. ระยะเวลาที่ได้ดำเนินการตรวจสอบ
5. สถิติเปรียบเทียบผลการตรวจสอบ
6. ข้อจำกัดในขณะที่ทำการตรวจสอบ
7. สรุปการตรวจสอบ
8. ข้อเสนอแนะแนวทางการตรวจสอบครั้งต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสม (Act)

ขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสมจะพิจารณาผลที่ได้จากการตรวจสอบซึ่งมีอยู่ 2 กรณีคือผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้

กรณีที่ 1 ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ก็ให้นำแนวทางหรือกระบวนการปฏิบัตินั้นมาจัดทำให้เป็นมาตรฐานพร้อมทั้งหาวิธีการที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไปอีกซึ่งอาจหมายถึง สามารถบรรลุเป้าหมายได้เร็วกว่าเดิมหรือเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าเดิมหรือทำให้คุณภาพดียิ่งขึ้นก็ได้ กรณีที่ 2 ผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้เราควรนำข้อมูลที่รวบรวมไว้มาวิเคราะห์และพิจารณาว่าควรจะทำอย่างไรต่อไปนี้

1. มองหาทางเลือกใหม่ที่น่าจะเป็นไปได้
2. ใช้ความพยายามให้มากขึ้นกว่าเดิม
3. ขอความช่วยเหลือจากผู้รู้
4. เปลี่ยนเป้าหมายใหม่

ประโยชน์ของ P D C A

1. การวางแผนงานก่อนการปฏิบัติงานจะทำให้เกิดความพร้อมเมื่อได้ปฏิบัติงานจริง
2. การปฏิบัติตามแผนงานทำให้ทราบขั้นตอนวิธีการและสามารถเตรียมงานล่วงหน้าหรือทราบอุปสรรคล่วงหน้าด้วยดังนั้นการปฏิบัติงานก็จะเกิดความราบรื่นและเรียบร้อยนำไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้
3. การตรวจสอบให้ได้ผลที่เที่ยงตรงเชื่อถือได้ประกอบด้วย
 - 3.1 ตรวจสอบจากเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้
 - 3.2 มีเครื่องมือที่เชื่อถือได้
 - 3.3 มีเกณฑ์การตรวจสอบที่ชัดเจน
 - 3.4 มีกำหนดเวลาการตรวจที่แน่นอน
 - 3.5 บุคลากรที่ทำการตรวจสอบต้องได้รับการยอมรับจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อการตรวจสอบได้รับการยอมรับการปฏิบัติงานขั้นต่อไปก็ดำเนินงานต่อไปได้
4. การปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนใดก็ตามเมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขคุณภาพก็เกิดขึ้นดังนั้นวงจร PDCA จึงเรียกว่าวงจรบริหารงานคุณภาพ

การบริหารงานอย่างมีคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ (PDCA) จัดเป็นกิจกรรมปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินการตามแผนการตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไขวงจรคุณภาพกับการประยุกต์ใช้เพื่อการศึกษา มีแนวคิดดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับวงจร PDCA

เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกโดยนักสถิติ Walter Shewhart ซึ่งได้พัฒนาจากการควบคุมกระบวนการเชิงสถิติที่ Bell Laboratories ในสหรัฐอเมริกาเมื่อทศวรรษ 1930 ในระยะเริ่มแรก วงจรดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันในชื่อ "วงจร Shewhart" จนกระทั่งราวทศวรรษที่ 1950 ได้มีการเผยแพร่อย่างกว้างขวางโดย W. Edwards Deming ปรมาจารย์ทางด้านการบริหารคุณภาพหลายคนจึงเรียกวงจรนี้ว่า "วงจร Deming" เมื่อเริ่มแรก Deming ได้เน้นถึงความสัมพันธ์ 4 ฝ่ายในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพและความพึงพอใจของลูกค้าซึ่งได้แก่ฝ่ายออกแบบฝ่ายผลิตฝ่ายขายและฝ่ายวิจัยความสัมพันธ์ของทั้ง 4 ฝ่ายนั้นจะต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพของสินค้าตามความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาโดยให้ถือว่าคุณภาพจะต้องมาก่อนสิ่งอื่นใดต่อมาแนวคิดเกี่ยวกับวงจร Deming ได้ถูกดัดแปลงให้เข้ากับวงจรกิจกรรมซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผนขั้นตอนการปฏิบัติขั้นตอนการตรวจสอบและขั้นตอนการดำเนินการให้เหมาะสม (ซึ่งในระยะเริ่มแรกหมายถึงการปรับปรุงแก้ไข) แต่ยังไม่สามารถใช้งาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะแต่ละขั้นตอนถูกมอบหมายให้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละฝ่าย ขณะที่ฝ่ายบริหารกำหนดแผนงานและตั้งเป้าหมายสำหรับพนักงานพนักงานก็ต้องลงมือปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายที่ฝ่ายบริหารได้กำหนดขึ้นในขณะที่ผู้ตรวจสอบคอยตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของพนักงานเป็นระยะๆ และรายงานผลให้ผู้บริหารทราบหากการปฏิบัติงานมีความ ผิดพลาดหรือเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายก็จะได้แก้ไขได้ทันที พนักงานที่สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายก็จะได้รับรางวัลเป็นการตอบแทนแต่ถ้าไม่สามารถทำได้ตามเป้าหมายก็จะถูกประเมินผลการปฏิบัติงานที่ต่อการดำเนินงานในลักษณะนี้จะเห็นได้ว่าค่อนข้างแข็งแกร่งกระด้างนอกจากผู้บริหารจะไม่ประเมินศักยภาพของพนักงานซึ่งเป็นผู้ที่รู้ดีที่สุดเกี่ยวกับกระบวนการทำงานแล้วยังขาดวิสัยทัศน์ที่ดีในเรื่องของการประสานงานภายในหน่วยงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้พนักงานมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนและแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2551 : 75 - 76) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและการปรับปรุงผลการดำเนินงานโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความตระหนัก เข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุนและร่วมคิดร่วมทำรวมทั้งจะต้องมีการทำงานเป็นทีมโดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาโดยมีการกำกับดูแลติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน ภารกิจของการดำเนินงานโดยใช้วงจร PDCA มีดังต่อไปนี้

1. การวางแผน (Plan - P) หมายถึง ขั้นตอนการศึกษาปัญหา การกำหนดเป้าหมายการแก้ปัญหาและการวางแผนแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน การวางแผนจะช่วยพัฒนาความคิดต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริงขึ้นมา ทำให้เกิดรายละเอียดที่พร้อมจะนำไปสู่การปฏิบัติ

2. การปฏิบัติตามแผน (DO - D) หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินการแก้ปัญหาหรือการนำวิธีการแก้ปัญหาไปปฏิบัติ

3. การตรวจสอบ (Check - C) หมายถึง ขั้นตอนการเปรียบเทียบผลการแก้ปัญหาที่ได้จากการตรวจสอบแล้วว่าได้ผล การกำหนดเป็นมาตรฐานการทำงานเพื่อยึดถือเป็นแนวปฏิบัติต่อไป หากพบว่าเกิดข้อบกพร่องขึ้นให้ปฏิบัติตามการแก้ไขตามลักษณะของปัญหาที่ค้นพบ

4. การพัฒนาและแก้ไข ปรับปรุง (Action - A) หมายถึง ขั้นตอนแก้ไขปรับปรุงหรือการพัฒนาระบบการปฏิบัติงานที่เป็นข้อบกพร่องให้เป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งอาจจะจำเป็นต้องมีการวางแผนดำเนินงานใหม่ก็ได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546 : 9-13) กล่าวถึงหลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) ไว้ว่า กระบวนการพัฒนาคนในสถานศึกษาก็เหมือนกับการสร้างบ้าน เพียงแต่การสร้างบ้านนั้นต้องใช้สถาปนิกซึ่งเป็นบุคคลภายนอกมาดำเนินการและเมื่อสร้างเสร็จแล้วก็เสร็จเลยไม่ต้องทำต่อ แต่กระบวนการสร้างคนนั้น ผู้ที่เป็นสถาปนิกคือครูและผู้บริหารซึ่งเป็นบุคคลภายในจะต้องร่วมกันพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพดีและจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุดผู้บริหารและครูในสถานศึกษามีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการพัฒนาเด็กให้มีคุณสมบัติอย่างไรและถ้าจะให้เด็กมีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วก็ต้องช่วยกันคิดและช่วยกันวางแผน (Plan) ว่าจะต้องทำอย่างไรแล้วช่วยกันทำ (Do) ช่วยกันตรวจสอบ (Check) และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง (Action) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยร่วมกันทำงานเป็นทีม ซึ่งผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบสำคัญที่สุดคือผู้บริหารสถานศึกษา และควรดำเนินการร่วมกับบุคลากรหลักที่ได้รับมอบหมายในสถานศึกษา

อนันต์ นามทองตัน (2553 : 74) ได้กล่าวว่า การบริหารตามวงจรคุณภาพ PDCA นั้นแต่ละขั้นตอนจะมีความต่อเนื่องกันตลอดแนวตั้งแต่ขั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย หากผู้บริหารสถานศึกษาได้นำไปใช้ในการปฏิบัติงานจะทำให้บรรลุผลในการดำเนินงานตามเป้าหมายได้เนื่องจากจะทำให้ไม่เกิดช่องว่างระหว่างผู้บริหารกับผู้บริหารกับปฏิบัติหรือทีมงาน ทุกขั้นตอนตั้งแต่ การวางแผนการดำเนินงาน (P) จะมีระบบที่สัมพันธ์กันไปอย่างต่อเนื่อง หมุนเวียนเป็นวัฏจักรในการทำงาน ทำให้มั่นใจได้ว่าผลงานที่ดีแล้วจะได้รับการพัฒนา ปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นและผลงานที่ไม่บรรลุเป้าหมายย่อมได้รับการตรวจสอบหาทางแก้ไขปรับปรุงและพัฒนา ให้ดีขึ้นได้โดยการนำผลปฏิบัติกลับไปทบทวนหรือเริ่มวางแผน ใหม่อีก

ครั้งหนึ่งโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศจากขั้นนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (A) ไปเป็นฐานในการแสวงหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาหรือวางแผนอีกครั้งหนึ่งต่อไปและโดยความหมายของวงจรบริหารคุณภาพคือ 1) การวางแผนการปฏิบัติงาน (P) หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย กำหนดทางเลือก กำหนดวิธีการดำเนินงาน กำหนดกิจกรรม งบประมาณ แหล่งทรัพยากร และอื่น ๆ ในการส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานกับครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จ ผู้เรียนมีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 2) การดำเนินการตามแผน (D) หมายถึง การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การคัดเลือกและสนับสนุน ทรัพยากร การกำกับติดตาม การให้คำปรึกษา การพัฒนาให้การนิเทศตลอดจนจัดกิจกรรมส่งเสริมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูเพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3) การตรวจสอบประเมินผล (C) หมายถึง การวางกรอบการประเมินผลการปฏิบัติงาน การจัดหาหรือจัดทำเครื่องมือตรวจสอบผลการดำเนินงานของครู การเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการเรียนรู้ การตรวจสอบผลการดำเนินงานของครู การเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการเรียนรู้ การตรวจสอบผลการดำเนินงาน เพื่อช่วยให้ครูมีรูปแบบการทำงานหรือวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศด้านต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วประหยัดเวลาและทรัพยากรทุก ๆ ด้าน 4) การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (A) หมายถึง การให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนางานแก่ครู การวางแผนระยะต่อไป รวมถึงการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ รวบรวมผลงาน การเขียนรายงานและการเผยแพร่ผลดำเนินงานร่วมกับครู เพื่อให้ครูสามารถดำเนินงานพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการผู้เรียนและชุมชน

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมการปรับปรุงและการใช้หลักการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Act) เป็นการบริหารอย่างมีระบบ ในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้น คือ วางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การตรวจสอบ และพัฒนาและแก้ไข ปรับปรุง ผลจากการปฏิบัติงานซึ่งถ้าหากกระบวนการการบริหารหรือผลการปฏิบัติงานที่ได้ยังไม่บรรลุผลสำเร็จก็จะมีการทบทวนแผนการเริ่มต้นใหม่อีกครั้งหนึ่งหมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

3. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 ความหมาย มีผู้ให้ความหมายหรือนิยามไว้มากมาย

วัชระ แก้วกำเนิด (2554 : 67) ได้ให้นิยามขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1.1 การปกครองชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่น ของไทย จัดเป็น กรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยาตามเหตุผลดังกล่าว

1.2 หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Atonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขตหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น จะกลายสภาพเป็นอธิปไตยเอง เป็นผลเสียของความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชน

1.3 หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่ และเพื่อใช้ข้อบังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับ สุขาภิบาล เป็นต้น

ประเภทที่ 2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

ฮอลโลเวย์ (Holloway, 1959 อ้างถึงใน วัชระ แก้วกำเนิด, 2554 : 101-103) นิยามว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

วิท (Wit, 1967 อ้างถึงใน วัชระ แก้วกำเนิด, 2554 : 98) นิยามว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรการปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาล มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในเขตอำนาจของตน

สรุป องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจสู่ชุมชนและท้องถิ่น ที่มีอาณาเขตแน่นอนเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจการปกครองร่วมกัน และจะต้องอยู่ในขอบเขตการควบคุมของรัฐตามความเหมาะสม

2. แนวคิดในการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนและหน่วยงานการจัดการศึกษาในท้องถิ่นมากที่สุดสามารถรับรู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนได้เป็นอย่างดีดังนั้นจึงได้มีการถ่ายโอนบทบาทให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดการศึกษาร่วมกับหน่วยราชการอื่นๆซึ่งระบุไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดการศึกษาสรุปได้ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติไว้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาไว้ในหลายมาตรากล่าวว่ มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายมาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคมการสาธารณสุขการศึกษาและวัฒนธรรมดังต่อไปนี้

2.1 ค้ำครองและพัฒนาเด็กและเยาวชนสนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษารวมวัยส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชายเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชนรวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุยากไร้ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้สูงอายุที่ยากลำบากให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

2.2 ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สุขภาพที่ยั่งยืนของประชาชนรวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุขโดยผู้มีหน้าที่ให้บริการดังกล่าวซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

2.3 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกรวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทยมีระเบียบวินัยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.4 ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนองค์กรทางศาสนาและเอกชนจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐาน คุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

2.5 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยในศิลปะวิทยาการแขนงต่างๆและ เผยแพร่ข้อมูลผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าวิจัยจากรัฐ

2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ปลูกจิตสำนึกและ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิ ปัญญาท้องถิ่นมาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการ ภายในท้องถิ่นนั้นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐแต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 49 และมาตรา 80 (4) ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติไว้การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตาม วรรคสององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณีภูมิปัญญา ท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ระบุหน้าที่โครงสร้าง อำนาจของท้องถิ่นและเรื่องอื่นๆที่ตามมาตรา 281- 290 นั้นโดยสรุปเป็นไปเพื่อให้ท้องถิ่นได้รับการกระจายอำนาจจากรัฐอย่างจริงจังและสามารถสร้างความเข้มแข็งของตัวเองและดูแลตัวเอง ในด้านต่างๆได้ตามสมควรพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ในหลายมาตราสรุปได้ดังนี้

มาตรา 9 ให้ยึดหลักการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาดังนี้คือ มาตรา 9 (2) ให้มีการกระจายอำนาจลงสู่เขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นมาตรา 9 (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆมาใช้ในการจัดการศึกษาและมาตรา 9 (6) การมีส่วนร่วมของบุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชนองค์กร เอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถาน ประกอบการและสถาบันสังคมอื่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่ กำหนดในกฎกระทรวงมาตรา 15 ได้กล่าวถึงระบบการจัดการศึกษามีด้วยกัน 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยมีความหมายดังนี้

1. การศึกษาในระบบเป็นการศึกษากำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษาหลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษาการวัดและประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขของความสำเร็จการศึกษาที่ แน่นนอน

2. การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการที่จะกำหนด จุดหมายรูปแบบวิธีการจัดการศึกษาระยะเวลาของการศึกษาการวัดและประเมินผลนั้นซึ่งเป็น

เงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาของหลักสูตรนั้นจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาดตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนนั้นได้เรียนรู้ด้วยตนเองตาม ความสนใจศักยภาพความพร้อมและโอกาสโดยศึกษาจากบุคคลประสบการณ์สังคม สภาพแวดล้อมหรือแหล่งความรู้อื่นๆ

มาตรา 18 การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดใน

(1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้แก่ศูนย์เด็กเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศูนย์พัฒนาเด็ก ก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมี ความต้องการพิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น (2) โรงเรียนได้แก่โรงเรียน ของรัฐโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น (3) ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษาออกโรงเรียนบุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถานประกอบการ โรงพยาบาลสถาบันทางการแพทย์สถานสงเคราะห์และสถาบันสังคมอื่น เป็นผู้จัด

มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้าน วิชาการงบประมาณการบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการสำนักงาน การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรง

มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือ ทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น

มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการ จัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีหน้าที่ประสานส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษารวมทั้งการ เสนอและการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติส่วนที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายโอนการจัดการศึกษาในเรื่องของระยะเวลาและ การดำเนินการไว้ดังนี้คือ

มาตรา 16 กำหนดให้เทศบาลเมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจ หน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองโดย ได้ระบุในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 16 (9) ว่าให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังกล่าวสามารถจัดการศึกษาได้

มาตรา 30 (1) กำหนดให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจที่เป็นบริการสาธารณะที่ ซ้ำซ้อนระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใน 4 ปีมาตรา 30 (2) ระบุให้กำหนด

ขอบเขตความรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันภายใน 1 ปีและนอกจากนั้นยังได้สนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการต่างๆได้สะดวกขึ้นโดยมาตรา 30 (4) ระบุให้รัฐจัดสรรเงินภาษีอากรและเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในปีพ.ศ. 2544 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และภายในปีพ.ศ. 2549 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35

3. บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโครงสร้างขององค์กร

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 การกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
 2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
 3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ
 4. การสาธารณสุขโรค การก่อสร้างอื่น ๆ
 5. การสาธารณสุขการ
 6. การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
 7. การพาณิชย์และการส่งเสริมการลงทุน
 8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
 9. การจัดการศึกษา
 10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและ
- ผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอัน
- ดีของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยการจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
 13. การส่งเสริมกีฬา
 14. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพของประชาชน
 15. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
 16. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
 17. การกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย
 18. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล
 19. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
 20. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์

21. การจัดให้มีและควบคุมฆ่าสัตว์
22. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยโรง
มหรสพและสาธารณะอื่น ๆ
23. การจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ที่ดิน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
24. การผังเมือง
25. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
26. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
27. การควบคุมอาคาร
28. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
29. การรักษาความสงบเรียบร้อยการส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและ
รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
30. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่
คณะกรรมการกำหนด

4. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553 : 4-58)

หมายถึง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ ตามหลักเกณฑ์ให้ สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการ รวมทั้งอำนาจหน้าที่ตามบริบท ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความเหมาะสมและเป็นปัจจุบัน เพื่อรองรับนวัตกรรมต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กให้เป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการ สอดคล้องกับระเบียบ สำนักรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2551 และเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะรับ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีคุณภาพ ตรงตามมาตรฐานการดำเนินงาน 6 ด้าน องค์กรปกครองท้องถิ่นในฐานะ หน่วยงาน ซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็กตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและ กฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน รูปแบบใดก็ตาม ทั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือ เมืองพัทยา ล้วนแต่มีบทบาทที่ สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ จัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เดิมอยู่ใน ความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่างๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบ ในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เด็กในทุกด้านเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ และได้มาตรฐาน

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ และความเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย รวม 6 ด้าน ดังนี้

- 4.1 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 4.2 มาตรฐานด้านบุคลากร
- 4.3 มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
- 4.4 มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร
- 4.5 มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
- 4.6 มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายและพัฒนาการเด็กปฐมวัย

โดยให้ถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ต่อไปตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

4.1 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ความรับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการกฎหมายระเบียบและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องโดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆซึ่งแบ่งด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงาน 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารบุคคล

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 2 ประเภทดังนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติ

4.2 มาตรฐานด้านบุคลากร

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วยหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็กผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กผู้ประกอบอาหารภารโรงและพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นจะต้องมีคุณสมบัติบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการศึกษาอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ

4.3 มาตรฐานด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่อบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้แก่เด็กเล็กดังนั้นในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคารสถานที่และจัดภูมิทัศน์สภาพแวดล้อม

ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารต้องคำนึงถึงความมั่นคงแข็งแรงถูกสุขลักษณะมีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กตลอดจนส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการเด็ก

4.4 มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

แบ่งออกเป็น 10 ด้านประกอบด้วย

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมประจำวัน
3. ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์
4. ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้
5. ด้านการวัดผลประเมินผล
6. ด้านการนิเทศการศึกษา
7. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน
8. ด้านโภชนาการ
9. ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
10. ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.5 มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน

การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนโดยให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชนองค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้แก่ด้านวิชาการด้านอาคารสถานที่ด้านงบประมาณด้านบุคลากรและด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

4.6 มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุมกว้างขวางเป็นพื้นฐานของการศึกษาเพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับอำเภอระดับจังหวัดระดับภาค

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดไว้ จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) มาตรฐานด้านบุคลากร 3) มาตรฐานด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) มาตรฐานด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) มาตรฐานด้านการมี

เด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กและผู้เกี่ยวข้องที่จะทำให้เกิดความพร้อมใจที่จะร่วมมือ ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้าต่อไป บุคคลครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชนองค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และศาสนาสามารถมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ดังนี้

5.1 การมีส่วนร่วมด้านวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ.2545 มาให้การกระจายอำนาจในการบริหารการจัดการให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินได้ โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากการมีส่วนร่วมได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้ สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและ กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผลรวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนา คุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของงานวิชาการ

งานวิชาการนั้นเป็นหัวใจของโรงเรียน งานธุรการเป็นสมอง และงานสัมพันธ์ชุมชน เป็นใบหน้าของโรงเรียน (ไพฑูริย์ สินลารัตน์ 2545:11) ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจึงเป็นสิ่ง ที่สำคัญอย่างยิ่ง และเป็นงานหลักเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน เพราะงานวิชาการช่วย พัฒนาสติปัญญา ความนึกคิดของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนมีคุณค่าในสังคม การบริหารงานวิชาการ จะดีมีคุณค่าหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารและครู ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของ การบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

กมล ภูประเสริฐ (2540:3) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการหมายถึง การบริหารที่ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา

ภิญโญ สาธร (2526 อ้างถึงในสันติ บุญภิรมย์, 2552 : 22) กล่าวว่า การ บริหารงานวิชาการ คือ การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพดีที่สุด

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 15) กล่าวว่างานวิชาการ หมายถึง งานหลัก ของสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นแบบใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะ พิจารณาได้จากผลงานทางวิชาการ

หวน พันธุ์พันธ์ (2548 : 4) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการ ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ต้องมียุทธศาสตร์ประกอบในหลายๆ ด้าน อาทิ ต้องมีการควบคุม ดูแลการจัดอุปกรณ์การเรียนการสอน การจัดแบบเรียน การจัดคู่มือ ครู เผยแพร่งานวิชาการ การวิจัยค้นคว้า ตลอดถึงการนิเทศ

นิเรก หอมรส (2548 : 4) กล่าวว่าการบริหารงานวิชาการหมายถึง การบริหารจัดการและอำนวยการทางวิชาการในสถานศึกษาตามสภาพที่เป็นอยู่จริงดังนี้

1. ให้คำแนะนำปรึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโครงการพัฒนาต่างๆตามแผนพัฒนาศูนยพัฒนาเด็กเล็ก
2. ให้คำแนะนำปรึกษาสนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรม เช่น ศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กให้กับผู้ปกครองและครู
3. ให้คำแนะนำหรือมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภายในศูนยพัฒนาเด็กเล็ก
4. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนยพัฒนาเด็กเล็กในชุมชนท้องถิ่นทราบอย่างทั่วถึง

ความสำคัญของงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษา งานบุคลากร งานธุรการ และการเงิน หรืองานอื่นๆ เป็นเพียงส่วนประกอบหรือปัจจัยส่งเสริมงานวิชาการให้มีคุณภาพ และช่วยอำนวยความสะดวกแก่งานวิชาการ คุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนย่อมขึ้นอยู่กับ งานวิชาการของโรงเรียนเป็นสำคัญ จุดมุ่งหมายของงานวิชาการอยู่ที่การพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติที่ต้องการงานวิชาการไม่ใช่งานที่เพียงแต่ทำให้นักเรียน สามารถอ่านออก เขียนได้แค่นั้น แต่ยังจะต้องมีความสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมมีคุณธรรมมีจริยธรรม มีความขยันหมั่นเพียร มีความรู้ในการประกอบอาชีพ ตามอัธยาศัย และมีความเป็นพลเมืองดี ฉะนั้นจึงนักวิชาการได้ให้ความสำคัญของงานวิชาการไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 33)กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักหรือภาระกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการให้อย่างอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 33) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานทางวิชาการเนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของการศึกษา และเกี่ยวข้อง

กับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงและทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น

อำภา บุญช่วย (2542, อ้างถึงใน สันติ บุญภิรมณ์, 2552 : 22) กล่าวว่า งานด้านวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษา ส่วนอื่นๆเป็นงานที่สนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ ดังนั้นงานวิชาการมิใช่เพียงแต่ให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ ทำเลขเก่งเท่านั้น แต่หมายถึงการดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

หลักการบริหารงานวิชาการ

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2545 : 9) กล่าวว่า หลักการบริหารงานวิชาการที่สำคัญ คือ

1. หลักการพัฒนาคุณภาพ เป็นการบริหารเพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ องค์ประกอบของคุณภาพที่เป็นตัวชี้วัดคือผลผลิต และกระบวนการเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคลากรและผู้ให้บริการได้รับความพึงพอใจ พัฒนาศักยภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมในระดับสากลมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาได้แก่ การควบคุมคุณภาพการตรวจสอบคุณภาพและการประเมินผล

2. หลักการมีส่วนร่วม การปรับปรุงคุณภาพกระบวนการบริหารได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ โดยหลักการมีส่วนร่วม การเสนอแนะและการพัฒนาในงานวิชาการ ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย จึงอาจดำเนินในรูปของคณะกรรมการวิชาการโดยมีเป้าหมายนำไปสู่การพัฒนา คุณภาพได้มากขึ้น การมีส่วนร่วมต้องเริ่มจาก การร่วมคิด ร่วมทำและร่วมประเมิน

3. หลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการประหยัด

4. หลักความเป็นวิชาการ หมายถึง ลักษณะที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระของวิชาการ ได้แก่ หลักการพัฒนาหลักสูตร หลักการเรียนรู้ หลักการสอน หลักการวัดผลประเมินผล หลักการนิเทศการศึกษา และหลักการวิจัย

ภิญโญ สาธร (2526 อ้างอิงในสันติ บุญภิรมย์, 2552 : 37) ได้ให้คำแนะนำในหลักการบริหารงานวิชาการเชิงพัฒนาว่าควรดำเนินการดังนี้

1. หลักสูตรให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหา พร้อมทั้งเพิ่มเติมเนื้อหาในการส่งเสริมความเข้าใจในรายวิชานั้นๆ

2. แบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ ตรวจสอบดูเนื้อหาว่าสอดคล้องกับหลักสูตรเพียงใด การเพิ่มเติมเนื้อหากระทำโดยผู้สอน ตามความเหมาะสมกับยุคสมัยนั้นๆ

3. ประมวลการสอน ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม หากในสถานศึกษานั้นๆไม่มีประมวลการสอน ก็จะได้จัดทำขึ้นตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร

4. ข้อสอบของวิชาต่างๆต้องออกให้ครอบคลุมเนื้อหาและสอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตร เป็นการวัดความรู้ของผู้เรียนอย่างครบถ้วน

5. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร สำหรับหลักสูตรเมื่อใช้ไประยะเวลาหนึ่งก็จะต้องมีการปรับปรุง

สรุปการมีส่วนร่วมด้านวิชาการ ว่ามีหลักการบริหารโดยใช้หลักการพัฒนาคุณภาพ หลักการมีส่วนร่วม การปรับปรุงคุณภาพ ร่วมคิด ร่วมทำและร่วมประเมิน และหลักการความเป็นวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร การวัดผลประเมินผล การนิเทศติดตาม การประชาสัมพันธ์ การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานที่ศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนา ให้คำแนะนำ ปรึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโครงการพัฒนาต่างๆ การปฏิบัติตามแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรมประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพสูงสุดและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชนท้องถิ่นทราบอย่างทั่วถึง

5.2 การมีส่วนร่วมด้านอาคารสถานที่

ความหมายการมีส่วนร่วมด้านอาคารสถานที่

การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมด้านอาคารสถานที่คือ การที่ผู้บริหารใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ดำเนินงานอาคารสถานที่ร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ประเภทและขอบข่ายของงานอาคารสถานที่ที่ผู้บริหารจะสามารถบริหารงานอาคารสถานที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2540 : 171) กล่าวว่าอาคารสถานที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งในสถานศึกษาช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาหรือการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษาได้โดยจะต้องให้การดูแลเอาใจใส่อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมทั่วไปด้วยการวางแผนให้เป็นระเบียบเหมาะสมเป็นสัดส่วนสะอาดร่มรื่นสวยงามอันจะส่งผลให้บรรยากาศการเรียนการสอนและการทำงานเป็นไปด้วยความราบรื่นช่วยในการเสริมสร้างพัฒนาการทางความคิดจิตใจตลอดจนการปลูกฝังคุณธรรมอันพึงประสงค์ได้

การบริหาร

บุญช่วย จินดาประพันธ์ (2546 : 107) กล่าวว่าเป็นการบริหารอาคารสถานที่ มีการดูแลการควบคุมการประสานงานการใช้อาคารให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนนั้นเป็นสิ่งสำคัญมากดังนั้นการที่ผู้บริหารจะจัดการเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการจึงต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายซึ่งผู้บริหารวิทยาลัยต้องจัดแบ่งหน้าที่กันให้ถูกต้องดังนั้นการจัดแบ่งเจ้าหน้าที่คอยดูแลรักษาจึงเป็นสิ่งสำคัญงานอาคารสถานที่เป็นงานฝ่ายบริการเป็นการอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอนเป็นงานที่ส่งเสริมงานวิชาการให้ดียิ่งขึ้น

สาโรช คัชมาตย์ (2550 : 105) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมด้านอาคารสถานที่ของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่า เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านอาคารสถานที่หนึ่งซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างทรัพยากรที่ทรงคุณค่าการดูแลรับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถือเป็นภารกิจที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กเล็กในชุมชนท้องถิ่นให้มีความพร้อมและมีศักยภาพตามวัยปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆและที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองดังนั้นมาตรฐานการดำเนินงานและบริหารจัดการศูนย์ฯจึงมีความแตกต่างหลากหลายทั้งในด้านโครงสร้างอาคารสถานที่และการบริหารงานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้จึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการ

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2549 : 22) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมด้านอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่า เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านอาคารสถานที่ ซึ่งทำหน้าที่เลี้ยงดูเด็กแห่งที่สองรองจากพ่อแม่และญาติการพัฒนาเพื่อให้ศูนย์เด็กได้มาตรฐานและมีคุณภาพนั้นควรพัฒนาทั้งคนและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปกระทรวงสาธารณสุขได้นำแนวคิดเมื่อนำอยู่ชุมชนนำอยู่มาใช้ในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กภายใต้ชื่อโครงการศูนย์เด็กเล็กนำอยู่โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งส่วนราชการและท้องถิ่นเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็กและระดมความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้ครอบคลุมกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพพัฒนาการเด็กและการอนามัยสิ่งแวดล้อมที่สะอาดปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้รวมทั้งศูนย์เด็กเล็กพัฒนาได้คุณภาพและมาตรฐาน เช่น

1. ร่วมพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร
2. ร่วมให้การเฝ้าระวังดูแลความปลอดภัย ทรัพย์สินภายในอาคารศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก

ความสำคัญการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านอาคารสถานที่ของศูนย์เด็กเล็ก

บุญช่วย จินดาประพันธ์ (2546 : 107-108) กล่าวว่า การบริหารงานอาคารสถานที่ มีบทบาทสำคัญคือเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอนเป็นงานที่ส่งเสริมงานวิชาการให้ดียิ่งขึ้นอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมถือว่าเป็นงานสำคัญผู้บริหารต้องให้ความสนใจเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดในการบริหารงานของฝ่ายอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษานั้นมีผลต่อบรรยากาศทางการเรียนและมีผลต่อภาวะจิตใจของผู้ใช้โดยเฉพาะนักเรียนนักศึกษา บุคลากรที่เกี่ยวข้องและรวมถึงผู้มาเยือนสถานศึกษาซึ่งมีขอบข่ายดังต่อไปนี้ขอบข่ายหน้าที่ของงานฝ่ายอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีดังนี้

1. งานออกแบบและควบคุมงานก่อสร้าง
 - 1.1 การออกแบบและควบคุมงานก่อสร้าง
 - 1.2 การควบคุมงานจ้างเหมาให้เป็นไปตามรูปรายการ
2. งานก่อสร้างและซ่อมแซม
 - 2.1 การก่อสร้างและปรับปรุงซ่อมแซม
 - 2.2 การซ่อมแซมสิ่งชำรุดและทดแทนวัตถุที่หมดสภาพ
3. งานบริหารไฟฟ้าและโทรศัพท์การจัดและควบคุมบริการไฟฟ้าและโทรศัพท์
4. งานรักษาความสะอาดและพัฒนาบริเวณ
 - 4.1 การรดน้ำต้นไม้
 - 4.2 การพัฒนาสระน้ำकुคลองเพื่อประโยชน์ในการเกษตรและเพื่อความสะอาด
 - 4.3 การพัฒนาถนนทางเท้าและทางระบายน้ำ
5. งานรักษาความปลอดภัย
 - 5.1 การจัดยามรักษาประตูดูแลอาคารสถานที่ควบคุมการเข้าออกและยามรักษาการณ์และความปลอดภัยยามค่ำคืน
 - 5.2 การจัดทำและซ่อมรั้วและประตูให้มีมั่นคง
 - 5.3 การป้องกันอัคคีภัย
6. งานควบคุมการใช้อาคารสถานที่
 - 6.1 ดำเนินการจัดสรรการใช้อาคารสถานที่
 - 6.2 ทำโปรแกรมใช้อาคารสถานที่ที่ไม่อยู่ในตารางความรับผิดชอบของหน่วยงาน
 - 6.3 วางแผนการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์ในการใช้สอยมากที่สุด

ใช้สำหรับการปฐมนิเทศใช้เพื่อชุมชนเกี่ยวกับการอบรมจัดงานต่าง ๆ

7. งานประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
 - 7.1 เพื่อหาข้อมูลเพื่อที่จะใช้ในการพัฒนาและปรับปรุง
 - 7.2 ควรมีการประเมินผลทุกปี
 - 7.3 เพื่อจะได้ข้อมูลและความต้องการในการใช้อาคารและปัญหาการใช้อาคารใช้ครูและนักเรียนหรือนักการภารโรงรวมทั้งประชาชนในชุมชนให้ร่วมมือกันช่วยกันรักษาทรัพย์สินสมบัติของสถานศึกษาการดำเนินงานอาคารสถานที่จึงต้องอาศัยผู้บริหารที่ดีจะต้องใช้ความรู้ความสามารถอย่างมากในการบริหารจึงจะทำให้การดำเนินงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายตามที่วางไว้สรุปหน้าที่ของงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมนั้นจะต้องครอบคลุมในด้านการควบคุมการจัดหาการดูแล

ชลิต พุทธิรักษา (2550 : 122 - 127) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนภายในห้องดังนี้ห้องเรียนควรจัดให้มีบรรยากาศน่าอยู่ให้ความเพลิดเพลินเป็นสถานที่ให้การค้นคว้าทำกิจกรรมเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้การจัดห้องเรียนควรยึด

1. ควรให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสมควรเป็นห้องใหญ่เพื่อความสะดวกในการจัดโต๊ะเก้าอี้รูปต่างๆเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน
2. เพื่อสร้างเสริมความรู้ทุกด้านโดยจัดอุปกรณ์ในการจัดทำกิจกรรมหรือหนังสือประกอบไว้ทุกมุม
3. ให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีเช่นนักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดตั้งแต่พื้นห้องเรียนโต๊ะม้านั่งเล่นฯ

พนัส หันนาคินทร์ (2549 : 15 - 34)กล่าวถึงการบริหารห้องเรียนไว้ดังนี้

1. เนื้อที่เฉลี่ยของห้องเรียนประมาณ 1.5 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน และเป็นห้องที่ถูกสุขลักษณะ
2. ความยืดหยุ่นในการจัดห้องเรียนสำหรับการเรียนการสอนวิชาต่างๆมีอัตราการใช้อย่างต่ำ 70 % ของเวลาที่เปิดสอน
3. การจัดบรรยากาศในห้องเรียนควรจัดดังนี้
 - 3.1 มีแสงสว่างเพียงพอ
 - 3.2 มีอากาศถ่ายเทสะดวก
 - 3.3 มีการตกแต่งที่สวยงามและมีบรรยากาศที่สวยงามไม่แออัด
 - 3.4 มีสื่อและอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นประจำห้อง
 - 3.5 มีเครื่องอำนวยความสะดวกตามความจำเป็นเช่นพัดลมเครื่องปรับอากาศ
 - 3.6 มีการใช้และดูแลรักษาห้องเรียนดังนี้
 - 3.6.1 มีแผนและระเบียบการในห้องเรียน
 - 3.6.2 มีการมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบ
 - 3.6.3 มีการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดี
 - 3.6.4 มีการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ
 - 3.6.5 มีการจัดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง
 - 3.6.6 มีการประกวดเพื่อยกย่องชมเชย

หลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านอาคารสถานที่

หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมด้านอาคารสถานที่คือ การที่ผู้บริหารใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นไปตามเกณฑ์ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ต้องพิจารณาถึงความสะดวกในการติดต่อและมีบรรยากาศที่ดีในระยะยาว ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

สุปรีชา หิรัญโร (2541 : 181)ได้กล่าวถึงหลักการบริหารตามเกณฑ์อาคารเรียนรวมทั้งสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่มีความเหมาะสม สรุปได้ดังนี้

1. สถานที่ที่ตั้งต้องพิจารณาถึงความสะดวกในการติดต่อและมีบรรยากาศที่ดีในระยะยาว

2. ลักษณะพื้นที่ตั้งอาคาร สถานที่ควรเป็นที่ราบหรือที่ราบสูง น้ำท่วมไม่ถึงและไม่เป็นที่สูงเกินไปจนเป็นปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ

3. ขนาดและเนื้อที่ควรมีขนาดกว้างพอที่จะสร้างตึกเรียน อาคารประกอบและมีที่ว่างสำหรับการเรียนพละนันทรมัย มีที่โล่งเป็นสนามเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ

4. ควรพิจารณาถึงการคมนาคมไม่ห่างไกลจากแหล่งชุมชนมากนัก

5. ควรตั้งอยู่ในที่ปลอดภัยจากสิ่งรบกวนต่างๆ ที่ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการเรียน เช่น โรงงานอุตสาหกรรม โรงแรม แหล่งการพนัน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ก : 3-9) ได้ให้แนวทางในการจัดสิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพในสถานศึกษา ดังนี้

1. จัดทำผังบริเวณสถานศึกษา

2. กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบดำเนินงานดูแลรักษา

3. เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัด

4. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน

5. จัดตั้งงบประมาณเพื่อการดำเนินการ

6. ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรได้เข้าร่วมกิจกรรม

7. เปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น สนับสนุน การจัด

สิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของครู

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ข : 8-9) กล่าวถึงหลักการบริหารอาคารสถานที่และกรอบการดำเนินงานของสถานศึกษาและสถานศึกษา ตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิรูปอาคารเรียนและสถานศึกษาว่าควรดำเนินการ ดังนี้

1. พัฒนาปรับปรุงอาคารเรียน และอาคารประกอบ มีปริมาณเพียงพอเหมาะสมมีห้องเรียนห้องพิเศษเพียงพอและมีคุณภาพ มีสภาพที่ดี สะอาด เน้นสถานที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติหรือทำกิจกรรม

2. พัฒนาบริเวณ /สถานที่ของสถานศึกษาให้น่าอยู่ ร่มรื่น สวยงาม มีสถานที่พักผ่อนเล่นกีฬา มีป้ายชื่อสถานศึกษาที่เหมาะสม มีถนนและบริเวณใช้ประโยชน์ต่างๆ ที่เพียงพอเหมาะสม

3. สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษามีความร่มรื่น สวยงาม ปราศจากมลภาวะ ตกแต่งบริเวณให้สวยงาม น่าอยู่ น่าเรียน มีความสะอาดเรียบร้อย มีป้ายชื่อบอกทาง อาคารสถานที่ มีการป้องกันอุบัติเหตุอย่างถูกต้องเป็นระบบ

4. มีน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาดมีคุณภาพ มีปริมาณเพียงพอ มีน้ำดื่มไม่น้อยกว่า 1 ลิตร/ วัน/คน (อุปโภคและการเกษตร) ที่เพียงพอ มีแหล่งน้ำและที่เก็บกักน้ำอย่างเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 4-9) ได้กำหนดแนวปฏิบัติในการจัดสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาไว้ 4 ประการ ดังนี้ ประการแรก สถานศึกษารับ

นโยบายจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอดำเนินการพัฒนาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น โดยจัดทำแผนงานและโครงการด้านสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา ประการที่สอง การพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อการเป็นแบบอย่างที่ดี ประการต่อมา การพัฒนาอาคารสถานที่ บริเวณสถานศึกษาให้ร่มรื่น สวยงาม สะอาดและปลอดภัย เพื่อสถานศึกษาจะได้มีอาคารสถานที่ที่ถูกสุขลักษณะตามความเหมาะสม และประการสุดท้าย สถานศึกษากำหนดแนวปฏิบัติในด้านการประหยัดน้ำ ประหยัดไฟฟ้า และการกำจัดขยะมูลฝอย เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักและสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการประหยัดน้ำ การประหยัดไฟฟ้า และการกำจัดขยะ

สมทรง อินสว่าง (2546 : 588)กล่าวว่า หลักการบริหารหรือการจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่ดีนั้นควรคำนึงถึงหลักสำคัญ 4 ประการ คือ ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ความปลอดภัยจากโรคติดต่อ ความร่มรื่น สวยงามและความสะดวกสบาย และความเหมาะสมกับพัฒนาการทางร่างกายของเด็ก โดยการดำเนินการแต่ละด้าน มีดังนี้

ประการที่ 1 ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ การที่เด็กต้องใช้เวลาอยู่ในสถานศึกษาแต่ละวันเป็นเวลาหลายชั่วโมงย่อมมีโอกาสเกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ ถ้าสถานศึกษาจัดสภาวะสิ่งแวดล้อมไม่ปลอดภัย อุบัติเหตุที่พบบ่อยในสถานศึกษามีลักษณะต่างๆ กัน ได้แก่ การพลัดตกหกล้ม การถูกของแหลมของมีคม อุบัติเหตุจากการเรียนการสอน การเล่นกีฬา การทดลองทางวิทยาศาสตร์อุบัติเหตุจากการชำรุดทรุดโทรมของอาคารเรียนและ สิ่งก่อสร้างในสถานศึกษา อุบัติเหตุจากการจราจรบริเวณทางเข้าทางออกของสถานศึกษาและภายในสถานศึกษาเป็นต้น การจัดการป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษานั้น อาจดำเนินการดังนี้

1. จัดสถานที่ ตัวอาคาร และสภาพแวดล้อมให้ถูกหลักสุขาภิบาล
2. หมั่นตรวจสอบอาคารเรียน สิ่งก่อสร้าง และสภาวะแวดล้อมเสมอๆ ถ้าพบสิ่งชำรุดทรุดโทรมควรรีบเร่งแก้ไขซ่อมแซมทันที
3. ดัดป้ายประกาศเตือนนักเรียนให้รู้จักระมัดระวังอุบัติเหตุอันตรายต่างๆ
4. จัดหาอุปกรณ์ป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุในสถานศึกษา เช่น เครื่องมือดับเพลิง
5. จัดให้มีการสอนสวัสดิศึกษาในสถานศึกษา

ประการที่ 2 ความปลอดภัยจากโรคติดต่อ เนื่องจากสถานศึกษาเป็นที่ชุมนุมของนักเรียน ซึ่งมาจากครอบครัวที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ถ้านักเรียนคนใดคนหนึ่งเป็นโรคติดต่อ ย่อมมีโอกาสแพร่กระจายในหมู่นักเรียนด้วยกันได้ง่าย นอกจากนี้ นักเรียนอาจนำโรคติดต่อจากสถานศึกษาไปสู่นบ้านและชุมชนที่ตนอาศัยในการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา เพื่อให้ปลอดภัยจากโรคติดต่อ นั้นจะต้องดำเนินการในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. น้ำดื่ม น้ำใช้ จัดให้มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาด มีคุณภาพตามมาตรฐาน น้ำดื่มมีปริมาณเพียงพอไว้ใช้ในสถานศึกษา

2. อาหาร มีการควบคุมดูแลการจัดอาหารกลางวันในสถานศึกษา หรือการจำหน่ายอาหารในสถานศึกษาโดยอาหารที่นำมาจำหน่ายควรมีลักษณะสด สะอาด ถูกหลักอนามัย มีคุณค่าทางอาหาร และมีราคาพอสมควรที่เด็กนักเรียนจะซื้อรับประทานได้ ผู้ปรุง และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับอาหารต้องมีสุขภาพอนามัยดี ไม่เป็นโรคติดต่อ มีสุขนิสัยที่ดีในการปฏิบัติงาน รักษาร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ เล็บมือตัดให้สั้น ใช้น้ำเช็ดหน้าปิดปากเวลาไอหรือจาม สวมตาข่ายคลุมผมและ มีผ้ากันเปื้อน

3. การกำจัดอุจจาระ ปัสสาวะ สถานศึกษาควรจัดให้มีห้องส้วมที่สะอาด ถูกหลักสุขาภิบาล และมีจำนวนเพียงพอ ห้องส้วมต้องหมั่นดูแลให้สะอาดอยู่เสมอ

4. การกำจัดขยะมูลฝอย สถานศึกษาควรมีถังรองรับขยะมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะไว้ใช้ลักษณะของถังควรทำด้วยวัสดุที่คงทนแข็งแรง ไม้รั่วซึม มีฝาปิดมิดชิด และขยะที่รวบรวมได้นั้นต้องนำไปกำจัดให้ถูกหลักสุขาภิบาลทุกวัน

5. การกำจัดน้ำทิ้ง สถานศึกษาควรมีระบบระบายน้ำทิ้งและระบบบำบัดน้ำทิ้งที่ถูกหลักสุขาภิบาล

6. การควบคุมแมลงและพาหะนำโรค สถานศึกษาควรมีวิธีการควบคุมและป้องกันแมลง และสัตว์นำโรคด้วย เช่น จัดบริเวณสถานศึกษาให้เป็นระเบียบเรียบร้อย รักษาความสะอาดอาคาร สิ่งก่อสร้างและบริเวณโดยรอบ เพื่อมิให้เป็นแหล่งที่พักอาศัยของพาหะนำโรค เช่น แมลงวัน แมลงสาบ หนู และอย่าให้มีน้ำขังบริเวณสถานศึกษาจนเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง

ประการที่ 3 ความร่มรื่นสวยงาม และความสะอาดสบาย จะมีส่วนช่วยส่งเสริมทั้งสุขภาพทางกาย และสุขภาพทางจิตของเด็ก ซึ่งการจัดให้สถานศึกษามีความร่มรื่น สวยงามและความสะอาดสบาย สามารถดำเนินการโดย มีการจัดตกแต่งอาคารเรียน บริเวณ และสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้เกิดความร่มรื่น สวยงาม โดยการจัดทำสนามหญ้า สวนหย่อม ปลูกไม้ยืนต้นไม่ดอก ไม้ประดับให้มีร่มเงา สวยงาม นอกจากนี้สถานศึกษาควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เด็กพอสมควร เช่น มีแสงสว่าง มีสนามเด็กเล่น สนามกีฬา ห้องพยาบาล ห้องน้ำห้องส้วม ที่นั่งพักผ่อน เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กคลายความเคร่งเครียด และเด็กจะได้รับความสบายใจและมีสุขภาพจิต

ประการที่ 4 ความเหมาะสมกับพัฒนาการทางร่างกายของเด็ก ซึ่งดำเนินการโดยจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาที่ช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโต และพัฒนาการทางร่างกายของเด็ก เช่นการจัดโต๊ะเรียนและเก้าอี้ให้พอดีกับขนาดร่างกายของเด็กนักเรียน จัดให้มีแสงสว่างและการระบายอากาศที่พอเพียงในแต่ละห้องเรียน จัดให้มีการเล่นกีฬา การออกกำลังกาย และมีเครื่องกีฬาที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละวัย

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมด้านอาคารสถาน เป็นการบริหารงานพัฒนาดำเนินการวางแผนพัฒนา ระดมความร่วมมือพัฒนา ปรับปรุง เฝ้าระวัง ตรวจสอบ แก้ไข ให้เหมาะสมกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก พัฒนาให้มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา มีหลักสำคัญ 4 ประการ คือ ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ความปลอดภัยจากโรคติดต่อ ความร่มรื่น สวยงามความสะดวกสบาย และความเหมาะสมกับพัฒนาการทางร่างกายของเด็ก และต้องพัฒนาอาคารสถานที่ บริเวณสถานศึกษาให้ร่มรื่น สวยงาม สะอาดและปลอดภัย เพื่อสถานศึกษาจะได้มีอาคารสถานที่ที่ถูกต้องลักษณะตามความเหมาะสมควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เด็กพอสมควร เช่น มีแสงสว่าง มีสนามเด็กเล่น สนามกีฬา ห้องพยาบาล ห้องน้ำห้องส้วม ที่นั่งพักผ่อน เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กคลายความเครียด และเด็กจะได้รับความสบายใจและมีสุขภาพจิต

5.3 การมีส่วนร่วมด้านงบประมาณ

ความหมายการมีส่วนร่วมด้านงบประมาณ

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนซึ่งกระแสของการบริหารงานภาครัฐในยุคปัจจุบันที่มุ่งการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ทำให้หลายฝ่ายตระหนักว่าการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณเป็นส่วนหนึ่งของการกระบวนการตัดสินใจรูปแบบหนึ่งของผู้บริหารตั้งที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามไว้ ดังนี้

วิมเพลอร์ (Wampler, 2007 อ้างถึงใน สมพร สังข์เพ็ญ, 2547 : 103)กล่าวว่า เป็นการทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมคือกระบวนการตัดสินใจรูปแบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอความต้องการและร่วมจัดสรรประโยชน์จากการใช้

กูดเฟรังก์ (Goldfrank, 2007 อ้างถึงใน ถวิล วดีบุรีกุล, 2551 : 89) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณว่าหมายถึง “กระบวนการที่ประชาชนสามารถมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณภาครัฐแม้ว่าจะเป็นเพียงบางส่วนก็ตาม”

ถวิล วดีบุรีกุล (2551 : 90) กล่าวว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชนคือการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความ เป็นอยู่ของประชาชนโดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติตลอดจนถึงการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2548 : 20) การบริหารที่ประชาชนมีส่วนร่วม มีการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจประโยชน์ของการจัดทำงบประมาณอย่างหนึ่งให้เห็นได้อย่างชัดเจน คือ ทำให้กิจการมีเป้าหมายที่แน่นอนและเหมาะสมในการดำเนินงาน มีแผนงานที่ดี อันเป็นประโยชน์ในด้านการบริหาร ซึ่งแบ่งออกเป็น

1. ช่วยในการวางแผน ช่วยให้การวางแผนของกิจการนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ กระบวนการจัดทำงบประมาณจะทำให้ทุกฝ่ายในกิจการต้องวางแผนงานล่วงหน้า สำหรับช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ทำให้ได้แผนรวมของกิจการที่เหมาะสม และเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของกิจการ

2. ช่วยในการประสานงานและก่อให้เกิดความร่วมมือกิจการที่ประสบความสำเร็จ ในการดำเนินงาน จะต้องอาศัยความร่วมมือของฝ่ายต่าง ๆ ในกิจการ กระบวนการจัดทำงบประมาณจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการประสานงานกันระหว่างแผนงานของฝ่ายต่าง ๆ ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างฝ่าย ลดความขัดแย้งและก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน

3. ช่วยในการแบ่งสรรทรัพยากร เนื่องจากกิจการมีทรัพยากรจำกัดและจะต้องถูกนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด กระบวนการจัดทำงบประมาณจึงช่วยให้แต่ละฝ่ายได้รับการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม

4. ช่วยในการควบคุมการดำเนินงาน ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงจะนำมาเปรียบเทียบกับแผนงบประมาณที่วางไว้ ทำให้ทราบว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด บรรลุเป้าหมายของกิจการหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามเป้าหมายเกิดจากแผนใดก็สามารถแก้ไขได้อย่างถูกต้อง

5. ช่วยในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการทำงาน มีการเปรียบเทียบระหว่างผลการปฏิบัติงานกับแผนงานที่วางไว้ ทำให้การประเมินผลเป็นไปอย่างทั่วถึงทุกฝ่าย ทำให้เกิดการกระตุ้นให้บุคลากรมีการแข่งขันการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย เพื่อจะได้รับผลตอบแทนจากการประเมินผลการปฏิบัติงานให้อยู่ในเกณฑ์ที่ดีตลอดเวลา

อรัญ ธรรมโน (2548 : 48) กล่าวว่า งบประมาณว่า หมายถึง แผนการด้านรายจ่ายการหารายได้โดยกำหนดเป็นแผนประจำปี

อเนก เขียรถาวร (2538, อ้างถึงใน พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์, 2550 : 21) กล่าวว่า งบประมาณหมายถึงแผนการเงินของรัฐบาลที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงรายรับรายจ่ายของโครงการต่าง ๆ ที่กำหนดว่าจะทำในระยะเวลาที่กำหนดโดยกำหนดเงินจำนวนเงินค่าใช้จ่ายของแต่ละโครงการว่าจะต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนเท่าใดและจะหาเงินจากทางใดเพื่อนำมาใช้จ่ายตามโครงการนั้นๆ

เบญจมาศ ขจรคำ และประจวบ เพิ่มสุวรรณ (2546, อ้างถึงใน พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์, 2550 : 21) กล่าวว่า แผนการเงินซึ่งแสดงวัตถุประสงค์และจำนวนของรายจ่ายและแหล่งที่มาและจำนวนของรายรับในระยะเวลาหนึ่ง

ชาญชัย มุสิกนิศากร (2528, อ้างถึงในพรชัย ลิขิตธรรมโรจน์, 2550 : 21)) กล่าวว่างบประมาณเป็นเอกสารประมาณการรายได้-รายจ่ายที่มีระยะเวลาที่กำหนดจุดเริ่มต้นและสิ้นสุดที่

แน่นอนโดยปกติ 1 ปี

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสณีธรรม (2525, อ้างถึงในพรชัย ลิขิตธรรมโรจน์, 2550 : 21) ได้นิยามคำว่างบประมาณว่าหมายถึงแผนการปฏิบัติงานของรัฐบาลแสดงในรูปตัวเงินที่เสนอต่อรัฐสภาในช่วงระยะเวลาหนึ่งสรุปได้ว่างบประมาณหมายถึงการกำหนดแผนการใช้จ่ายเงินหรือประมาณการรายรับ-รายจ่ายล่วงหน้าการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งแสดงในรูปตัวเงินมีระยะเวลาที่กำหนดที่แน่นอนโดยแสดงกิจกรรมหรือโครงการที่จะปฏิบัติซึ่งแผนนี้จะรวมถึงการกะประมาณบริการกิจกรรม/โครงการและค่าใช้จ่ายตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุตามแผน

ความสำคัญของงานงบประมาณ

จากความหมายของงบประมาณจะเห็นได้ว่างบประมาณเป็นเรื่องที่สำคัญที่ผู้บริหารต้องเอาใจใส่และดูแลเป็นพิเศษเนื่องจากงบประมาณเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนให้การดำเนินงานหรือภารกิจอื่นๆในองค์การสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ด้วยดีซึ่งได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของงบประมาณไว้ดังนี้

รุ่ง แก้วแดง (2540 : 121-122) ได้กล่าวถึงการบริหารงบประมาณและการเงินแบบใหม่ว่าโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญกับการวางแผนกำหนดเป้าหมายและจัดลำดับความสำคัญของการใช้เงินให้ชัดเจนกล่าวคือต้องให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอันดับแรกและในการดำเนินงานก็ต้องแสดงให้เห็นว่าได้ใช้งบประมาณที่สอดคล้องกับแผนเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์และจรินทร์ เทศวานิช (2544, อ้างถึงในเดช คอนจันทร์โคตร, 2550 : 8) กล่าวถึงความสำคัญของงบประมาณไว้ว่าเป็นเครื่องมือในการบริหารงานเพราะเป็นแผนงานการเงินที่มีการกำหนดรายรับและรายจ่ายของงานโครงการต่างๆไว้ล่วงหน้าจึงทำให้ผู้บริหารใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการควบคุมนโยบายของหน่วยงานในการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการต่างๆของหน่วยงานเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าได้ดำเนินการตามแผนที่ต้องไว้หรือไม่ซึ่งเป็นการวัดความสามารถของผู้บริหารไปพร้อมกันด้วย

สรุปได้ว่างบประมาณมีประโยชน์โดยตรงต่อฝ่ายบริหาร ไม่ว่าจะเป็นในรูปองค์การทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ไม่ว่าจะเป็นองค์การด้านธุรกิจหรือองค์การด้านการศึกษาก็ตามเพราะว่างบประมาณมีส่วนสำคัญทำให้การทำงานสำเร็จไปสู่วัตถุประสงค์หลักขององค์การส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยังสามารถเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบกำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดในการบริหารงบประมาณ

สำนักงบประมาณ ได้ปรับปรุงระเบียบว่าด้วย การบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2546 เพื่อให้สอดคล้องกับระบบและวิธีการจัดการงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ โดยให้ส่วนราชการต้องบริหารงบประมาณให้บรรลุผลสำเร็จตามภารกิจตามที่กำหนดไว้และรับผิดชอบต่อการใช้จ่ายงบประมาณ โดยมีแผนปฏิบัติราชการ แผนปฏิบัติการประจำปี มีการติดตามรายงานผลเป็นเครื่องมือในการกำกับ ดูแลการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณ รวมทั้งให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ สามารถเปิดเผยต่อสาธารณะชนได้ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 เป็นต้นไป

ในส่วนการบริหารงบประมาณของโรงเรียน มุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการให้มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน โดยการระดมทรัพยากรจากหน่วยงาน องค์กร ชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนมาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้โรงเรียนบริหารงานด้านงบประมาณมีความอิสระคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้
2. เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์เป็นไปตามข้อตกลงการให้บริการ
3. เพื่อให้โรงเรียนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนให้มากที่สุด

ขอบข่ายภารกิจ

1. การบริหารการเงิน – การบัญชี
2. การบริหารการพัสดุ
3. การจัดระบบงานสารบรรณและการสื่อสาร
4. การวางแผนปฏิบัติราชการ
5. การจัดระบบสารสนเทศ
6. การจัดระบบควบคุมภายใน
7. การจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา
8. การประชาสัมพันธ์

กลุ่มงาน

เพื่อให้สอดคล้องกับขอบข่ายภารกิจ กลุ่มบริหารงานบุคคลได้แบ่งกลุ่มงานออกเป็นกลุ่มงาน ได้แก่

กลุ่มงานการเงิน - บัญชี

1. งานงบประมาณ

1.1 เป็นคณะทำงานวิเคราะห์นโยบายของโรงเรียน ความเหมาะสมของการจัดทำงบประมาณของกลุ่ม/ กลุ่มงาน เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ 4 ปี และแผนปฏิบัติการราชการ

1.2 เป็นคณะทำงานในการจัดทำแผนการใช้งบประมาณตลอดปีงบประมาณตามแผนปฏิบัติการ

1.3 ดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณตามแผนปฏิบัติการ

2. งานระดมทรัพยากร

2.1 ศึกษาวิเคราะห์แหล่งทรัพยากร บุคคล หน่วยงาน องค์กร และท้องถิ่นที่มีศักยภาพให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา ประสานความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม

2.2 จัดทำแผนการระดมทรัพยากรและทุนการศึกษา และเสนอขอความเห็นชอบตามระบบงานและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

3 งานการเงิน

3.1 ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของคำขอเบิกเงินทุกประเภทในโรงเรียน

3.2 เบิกเงิน รับเงิน เก็บรักษา จ่ายเงิน นำส่งเงินตามระเบียบกระทรวงการคลัง

4. งานบัญชี

4.1 ดำเนินการตั้งยอดบัญชีระหว่างปีงบประมาณ การตั้งยอดหลังปิดบัญชีงบประมาณปีก่อน การตั้งยอดก่อนปิดบัญชีปีก่อน

4.2 บันทึกเปิดบัญชีคงค้าง บัญชีแยกประเภท บัญชีประจำวัน

4.3 จัดทำรายงานประจำเดือนส่งหน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานตรวจแผ่นดินตามกำหนดเวลาที่ระเบียบกำหนด

5. งานตรวจสอบการเงินและงบประมาณ

5.1 งานตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การใช้งบประมาณ

5.2 จัดทำแผนการตรวจสอบ ติดตามการใช้งบประมาณและเงินนอกงบประมาณของโรงเรียนให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา

5.3 จัดทำการกำกับ ตรวจสอบ ติดตามและป้องกันความเสี่ยงสำหรับโครงการ/งาน ที่มีความเสี่ยงสูง

5.4 จัดทำข้อสรุปผลการตรวจสอบ ติดตาม นิเทศ พร้อมทั้งเสนอข้อปัญหาที่อาจทำให้การดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จ เพื่อให้โรงเรียนได้แก้ปัญหาค้นสถานการณ์

5.5 การประเมินผลการให้เงินและผลการดำเนินงาน โดยการประเมิน

แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนและจัดทำรายงานสรุปผลเมื่อสิ้นปีการศึกษา

งบประมาณมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการบริหาร หน่วยงานสามารถนำ งบประมาณมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารหน่วยงานให้เจริญก้าวหน้า ความสำคัญและประโยชน์ของงบประมาณมีดังนี้

1. ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารหน่วยงาน ตามแผนงานและกำลังเงินที่มีอยู่โดยให้มีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแผนงานที่วางไว้ เพื่อป้องกันการรั่วไหลและการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นของหน่วยงานลดลง

2. ให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาหน่วยงาน ถ้าหน่วยงานจัดงบประมาณการใช้จ่ายอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ จะสามารถพัฒนาให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่หน่วยงานและสังคม โดยหน่วยงานต้องพยายามใช้จ่ายและจัดสรรงบประมาณให้เกิดประสิทธิผลไปสู่โครงการที่จำเป็นเป็นโครงการลงทุนเพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้าของหน่วยงาน

3. เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากทรัพยากรหรืองบประมาณของหน่วยงานมีจำกัด ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรหรือใช้จ่ายเงินให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนในการใช้ และจัดสรรเงินงบประมาณไปในแต่ละด้าน และมีการวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรนั้น ๆ ด้วย เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเวลาที่เร็วที่สุด และใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด

4. เป็นเครื่องมือกระจายทรัพยากร และเงินงบประมาณที่เป็นธรรม งบประมาณสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดสรรงบประมาณที่เป็นธรรมที่มีความจำเป็นและทั่วถึงที่จะทำให้หน่วยงานนั้นสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. เป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์ งานและผลงานของหน่วยงาน เนื่องจากงบประมาณเป็นที่รวมทั้งหมดของแผนงานและงานที่จะดำเนินการในแต่ละปี พร้อมทั้ง ผลที่จะเกิดขึ้นดังนั้น หน่วยงานสามารถใช้งบประมาณหรือเอกสารงบประมาณที่แสดงถึงงานต่าง ๆ ที่ทำเพื่อเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำงบประมาณ

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนซึ่งกระแสของการบริหารงานภาครัฐในยุคปัจจุบันที่มุ่งการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ทำให้หลายฝ่ายตระหนักว่าการมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณเป็นส่วนหนึ่งของการกระบวนการตัดสินใจรูปแบบหนึ่งของผู้บริหารตั้งที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามไว้ ดังนี้

วิมเฟอร์ (Wampler, 2007 อ้างถึงใน พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ 2550 : 41)กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมคือกระบวนการตัดสินใจรูปแบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอความต้องการและร่วมจัดสรรประโยชน์จากการใช้

กูดแฟรงค์ (Goldfrank, 2007 : 34) หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำงบประมาณแบบมีส่วนร่วมคือกระบวนการที่ประชาชนสามารถมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณภาครัฐแม้ว่าจะเป็นเพียงบางส่วนก็ตาม

ถวิล วดีบุรีกุล (2551: 101) กล่าวว่า“การมีส่วนร่วมของประชาชนคือการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนโดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นให้คำแนะนำปรึกษาร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติตลอดจนถึงการควบคุมโดยตรงจากประชาชน”

สรุป การมีส่วนร่วมด้านงบประมาณ เป็นการบริหารที่ประชาชนมีส่วนร่วม มีการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ และมีส่วนร่วมระดมทรัพยากรสนับสนุน ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นให้คำแนะนำปรึกษาร่วมวางแผนควบคุมตรวจสอบการจัดทำงบประมาณ การพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุครุภัณฑ์ กิจกรรมศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ อุปกรณ์กีฬา การประชาสัมพันธ์และอื่นๆในการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประโยชน์ของการจัดทำงบประมาณอย่างหนึ่งให้เห็นได้อย่างชัดเจน คือ ทำให้กิจการมีเป้าหมายที่แน่นอนและเหมาะสมในการดำเนินงาน มีแผนงานที่ดี อันเป็นประโยชน์ในด้านการบริหาร บรรลุเป้าหมายของกิจการอยู่ในเกณฑ์ที่ดีตลอดเวลา

5.4 การมีส่วนร่วมด้านบุคลากร

การบริหารงานจะบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและนโยบายในองค์การใดๆก็ตาม ย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารทรัพยากรทางการบริหารที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นสำคัญในบรรดาทรัพยากรทั้งหลายคนเป็นทรัพยากรการบริหารที่สำคัญที่สุดมีคุณค่าสูงสุดมีประโยชน์มากที่สุดและทรัพยากรด้านกำลังคน เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญยิ่งเพราะคนเป็นกุญแจแห่งประสิทธิผลของการบริหารกิจการต่างๆ ดังนั้นการที่ผู้บริหารโรงเรียนจะประสบความสำเร็จในเรื่องของการบริหารได้นั้นจะต้องคำนึงถึงการมีระบบการบริหารงานบุคคลที่ดีที่สามารถดึงดูดและบำรุงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถไว้ในหน่วยงานให้มากและนานที่สุดเท่าที่หน่วยงานต้องการ ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมด้านบุคลากรดังนี้

ความหมายการมีส่วนร่วมด้านบุคลากร

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 45) กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านบุคลากร หมายถึงการบริหารบุคคล หรือกลุ่มคนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องร่วมมือร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้นๆโดยมีกลุ่มหรือองค์กรรองรับบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาภูมิปัญญาการรับรู้สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจเพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง

ประพันธ์พงศ์ ชินพงษ์ (2551 : 66) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านบุคลากร หมายถึง การบริหารบุคคลที่มีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลงความเห็นพ้องต้องกันนั้น จะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการกล่าวคือต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้นและเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการได้ จะต้องตระหนักว่าการปฏิบัติการทั้งหมดโดยกลุ่มหรือในนามของกลุ่มหรือกระทำการผ่านองค์กรตั้งนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

สันติชัย เอื้องประสิทธิ์ (2549 : 43) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านบุคลากรหมายถึง การบริหารบุคคลหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้คำปรึกษาแนะนำส่งเสริมสนับสนุนในการดำเนินงานและการพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจในการปฏิบัติงานและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆอันมีผลกระทบมาถึงตัวของบุคลากรเองการที่จะสามารถทำให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาจัดการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ดูแลความปลอดภัยเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารงานบุคคล

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพบุคลากรนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งการจะให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายต้องอาศัยทรัพยากรที่จำเป็น 4 อย่างคือ คน เงินวัสดุ การจัดการ ซึ่งการใช้ทรัพยากรทั้ง 4 ให้เกิดประโยชน์ต้องคำนึงถึง 3 หลักคือ หลักความเสมอภาค หลักประสิทธิภาพและหลักประสิทธิผล โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา และให้ความรู้แก่สมาชิกในสังคมในโรงเรียนมีขอบข่าย ปัจจัยหลายอย่างที่องค์การดำเนินงาน ซึ่งทุกภาคีก็มีความสำคัญและจำเป็นที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนกัน ปัจจัยและทรัพยากรต่าง ๆ มีความสำคัญ คนนับว่ามีความสำคัญ เพราะคนเป็นผู้ใช้ปัจจัยในการบริหารอื่น ๆ ดังนั้นการจัดการศึกษาจะมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผลเพียงไรย่อมขึ้นกับ คน ในองค์การดังนี้

1. คนฐานะเป็นองค์ประกอบสำคัญขององค์การ ในองค์การองค์ประกอบที่สำคัญมีสองส่วน คือ คน และ งาน
2. คนฐานะเป็นทรัพยากรการบริหารที่สำคัญ คนได้รับการพิจารณาว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหาร เพราะคนเป็นผู้จัดหาและใช้ทรัพยากรบริหารอื่นๆ
3. คนในฐานะเป็นกระบวนการหนึ่งของกระบวนการบริหาร
4. คนในฐานะเป็นภารกิจหน้าที่ด้านการบริหารของผู้บริหารการศึกษา
5. คนในฐานะเป็นนโยบายการบริหารที่สำคัญ

หลักการทั่วไปการบริหารงานบุคคล

เป็นการบริหารทรัพยากรเพื่อใช้คนให้เหมาะสมกับงานโดยมีเป้าหมายของการบริหารบริหารงานบุคคล คือการได้มาซึ่งมีความรู้ความสามารถเหมาะสมตามความต้องการของหน่วยงาน

วิรัตน์ จำปาวัน (2549 : 26) กล่าวถึง หลักการทั่วไปของการบริหารงานบุคคล หมายถึงการกระทำใดๆของฝ่ายบริหารที่จะทำให้บุคคลสองฝ่ายในหน่วยงาน คือฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติ เกิดความเข้าใจในหน้าที่ บทบาทและความสัมพันธ์ของงานจนมีแนวคิดที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันโดยยึดความเจริญก้าวหน้าของหน่วยงานเป็นหลักกล่าวถึง เป้าหมายของการบริหารงานบุคคล คือการดำเนินงานขององค์การบรรลุเป้าหมายส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประสบความสำเร็จในการทำงานและพัฒนาวิชาชีพของบุคลากรซึ่งระบบการบริหารงานบุคคล มี 2 ระบบ ประกอบด้วยระบบอุปถัมภ์ และระบบคุณวุฒิ

1. ระบบอุปถัมภ์ หมายถึงระบบที่มีการให้ตำแหน่งในหน่วยงานเป็นรางวัลแก่ผู้ภักดีต่อผู้บริหารโดยไม่จำกัดขอบเขต

2. ระบบคุณวุฒิ หมายถึง ระบบที่มีการคัดเลือกคนดี คนมีความรู้ ความสามารถโดยการสอบแข่งขันการบริหารงานบุคคลแผนใหม่

การบริหารงานบุคคลแผนใหม่ ยึดหลักการสำคัญ 12 ประการ คือ หลักความเสมอภาค หลักความสามารถ หลักความมั่นคงหลักความเป็นกลางทางการเมือง หลักการพัฒนา หลักความเหมาะสม หลักความยุติธรรมหลักสวัสดิการ หลักเสริมสร้าง หลักมนุษยสัมพันธ์ หลักประสิทธิภาพ หลักการศึกษาวิจัย

กระบวนการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย การกำหนดนโยบาย การวางแผนกำลังคน การสรรหาการคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การปฐมนิเทศ การมอบหมายงาน การพัฒนา การประเมินสวัสดิการ และ วินัย

ภารกิจด้านการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารการศึกษา ภารกิจด้านการบริหารบุคคลนับว่าเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารการศึกษาซึ่งภาระกิจของผู้บริหารการศึกษาประกอบด้วยโปรแกรมการศึกษา คือ จุดมุ่งหมายหลักสูตร การเรียนการสอน การบริการนักเรียน การพัฒนาบุคลากร ทรัพยากรการบริหาร คือ งบประมาณ วัสดุ ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวกบุคลากร คือ ทรัพยากรการ สรรหา การคัดเลือก การปฐมนิเทศ การประเมินผล การพัฒนาสิ่งตอบแทน ทรัพยากรวางแผน คือ แผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนา แผนปฏิบัติการการพัฒนาบุคลากรข้อมูลข่าวสารความสัมพันธ์กับภายนอก คือองค์การ รัฐบาล ชุมชนสัมพันธ์ สถาบันการศึกษา ฯลฯ

กล่าวได้ว่าหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของบุคลากร คือ การมีส่วนร่วมของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพของบุคลากรนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การจะให้การจัดการศึกษาในโรงเรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายต้องอาศัยทรัพยากรที่จำเป็น 4 อย่าง คือ คน เงิน วัสดุ การจัดการ ซึ่งการใช้ทรัพยากรทั้ง 4 ให้เกิดประโยชน์ต้องคำนึงถึง 3 หลัก คือ หลักความเสมอภาค หลักประสิทธิภาพ และหลักประสิทธิผล โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนา และให้ความรู้แก่สมาชิกในสังคม ในโรงเรียนมีขอบข่าย ปัจจัยหลายอย่างที่ดัดดำเนินการ ซึ่งทุกภาวะก็มีความสำคัญ และจำเป็นที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนกัน ปัจจัยและทรัพยากรต่าง ๆ มีความสำคัญ คน นับว่ามีความสำคัญ เพราะคนเป็นผู้ใช้ปัจจัยในการบริหารอื่น ๆ ดังนั้นการจัดการศึกษาก็มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผลเพียงไรย่อมขึ้นกับ คน ในองค์กร

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านบุคลากร เป็นการบริหารบุคคลหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริมสนับสนุนในการดำเนินงานและการพัฒนาบุคลากร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ดัดสนใจในการปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมในชั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมดำเนินการ ให้การสนับสนุนทั้งด้านกำลังความคิด กำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์ พร้อมทั้งร่วมกำกับติดตามตรวจสอบและประเมินผล เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

5.5 การมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

สถานศึกษากับชุมชนมีความสัมพันธ์กันมาตั้งแต่อดีตแม้ในปัจจุบันก็ยังคงมีการพึ่งพาซึ่งกันและกันเพราะผู้ปกครองไม่มีความรู้ความสามารถที่จะอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้มีวิชาชีพได้อีกทั้งมีภาระที่ต้องประกอบอาชีพไม่มีเวลาพอที่จะอบรมคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ จึงจำเป็นต้องส่งบุตรหลานเข้าเรียนสำหรับสถานศึกษาก็เช่นกันถ้าไม่มีเด็กเข้ามาเรียนสถานศึกษาก็ไม่สามารถที่จะตั้งอยู่ได้โดยเฉพาะในปัจจุบันยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเมืองเศรษฐกิจและอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญก็คือการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรมาเป็นสังคมกึ่งอุตสาหกรรมตลาดแรงงานต้องการคนที่มีความรู้ความชำนาญในวิชาชีพต่างๆ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

รัตนภรณ์ สุกณี (2546 : 98) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การติดต่อประสานงานร่วมกัน ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมุ่งสร้างสรรค์ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของกิจกรรมดังกล่าวร่วมกัน

ดลใจ ดันเจริญ (2547 : 102) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การดำเนินงาน การวางแผนงาน การบริหารงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งด้านการเรียนการสอน ความมุ่งหมายและนโยบายของโรงเรียน โดนประสานความร่วมมือ มีการติดต่อสื่อสาร เพิ่มความเข้าใจอันดีระหว่างผู้บริหาร คณะครูอาจารย์ ผู้ปกครองนักเรียน และ

บุคคลในชุมชนเกิดการใช้แหล่งทรัพยากรของชุมชนในทางสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วิจิตร สุวรรณจินดา (2547: 65) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความรู้สึกที่ดีต่อกัน อันจะเป็นหนทางให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น

ประยูร ศรีประสาธน์ และคณะ (2542 : 3)กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการและการบริหารการศึกษาว่าหมายถึงการเปิดโอกาสหรือจัดให้ประชาชนได้เข้าร่วมเป็นกรรมการของหน่วยงานหรือเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงาน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : 48-50) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษาว่าหมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารการศึกษาไม่ว่าจะมีส่วนร่วมในการวางแผนการแสดงความคิดเห็นการตัดสินใจการประสานงานตลอดจนการประเมินผลในลักษณะมีความภาคภูมิใจประทับใจที่ขัดแย้งคัดค้าน/ไม่ร่วมมือผลงานไม่มีที่สร้างสรรค์มีส่วนเกี่ยวข้องมีความผูกพัน

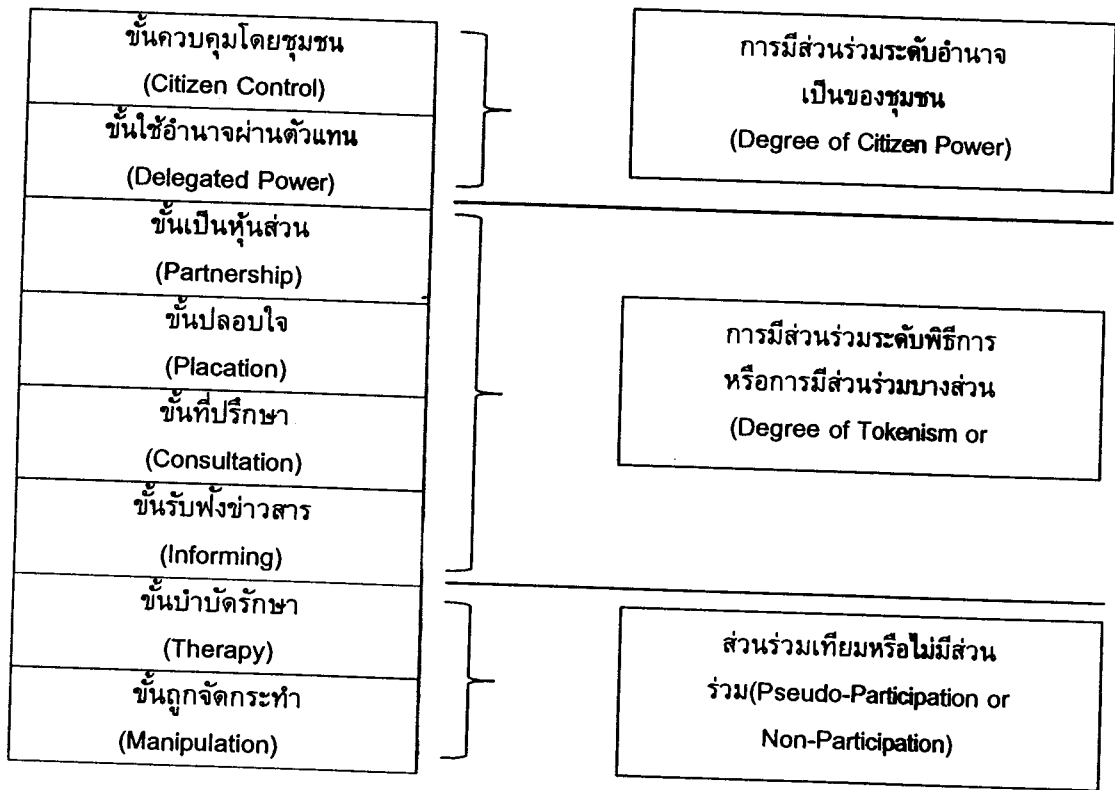
การมีส่วนร่วมผลย้อนกลับ (Feedback)ของการร่วมคิดร่วมทำและร่วมแก้ไขปัญหาด้วยความเสียสละและเต็มใจสมัครใจมากกว่าจะถูกขอร้องแกมบังคับ

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2547: 183-185) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์กับชุมชนว่าเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร ประสิทธิผลขององค์การขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การนั้นในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมายวิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิดสติปัญญา ก็คือการให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์การนั้นบุคคลจะต้องมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพัน (Commitment) ต่อกิจกรรมและองค์การ

โคเฮนและอัฟฮาฟ (Cohen & Uphoff, 1977, : 101) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์กับชุมชนว่าการมีส่วนร่วมในเหตุการณ์กิจกรรมหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งจากประชาชนโดยสมัครใจทั้งยังมีส่วนในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรทำด้วยวิธีการอย่างไรและการมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือเป็นกระบวนการที่มนุษย์สามารถกระทำการเปลี่ยนแปลงและควบคุมสภาพแวดล้อมของตนได้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึงการที่บุคคลคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2537 : 178-179 อ้างถึงใน สมพงษ์ ศรีสนิท, 2552 : 8)

กล่าวว่า การมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์กับชุมชนว่าเป็นประสิทธิผลขององค์การขึ้นอยู่กับการรวมพลังของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การนั้นในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมายวิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิดสติปัญญาก็คือการให้มีส่วนร่วมการให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์การนั้น บุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพัน (Commitment) ต่อกิจกรรมและองค์การในที่สุดซึ่งแสดงไว้ตามภาพ 1 ดังนี้

ภาพ 3 บันไดของลักษณะการมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
ที่มา : สมพงษ์ ศรีสนิท, 2552 : 8.

แนวคิด / หลักการมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

กมล สุดประเสริฐ (2540 : 13) ให้ทัศนะว่าการจัดการศึกษาผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนมีส่วนสำคัญในการพัฒนานักเรียนในส่วนผู้บริหารโรงเรียนและโรงเรียนควรดำเนินการประสานงานกับผู้ปกครองดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพและคุณลักษณะของผู้เรียน
2. ชี้แจงและสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองให้เห็นคุณค่าของการศึกษาและความสำคัญของการเรียนของนักเรียนและความรับผิดชอบของผู้ปกครองในการพัฒนาบุตรหลานของตนเองให้มีคุณภาพตามที่ต้องการ
3. ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับการตรวจสอบผลการดำเนินงานผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนว่าเป็นไปตามความคาดหวังหรือไม่
4. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีความพร้อมมีกำลังความสามารถมีกำลังทรัพย์เข้ามาสนับสนุนการพัฒนาของโรงเรียนตามศักยภาพและความสนใจ

อภิญา เวชยชัย (2540 : 25) มีแนวคิดว่าครอบครัวและชุมชนต่างเป็นเครือข่ายสำคัญของโรงเรียนบนพื้นฐานความสัมพันธ์ซึ่งเท่าเทียมกันครอบครัวและชุมชนช่วยเหลือโรงเรียนทั้งในด้านเงินบริจาคทรัพยากรและข้อมูลด้านต่างๆที่มีประโยชน์ขณะเดียวกันก็เป็นผู้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาดังกล่าวแม้ว่าอาจจะไม่ใช่ผู้รับผลประโยชน์โดยตรงก็ตามสภาพปัจจุบันพบว่าครอบครัวและชุมชนไม่เพียงแต่ทำหน้าที่เป็นเครือข่ายร่วมกับโรงเรียนเท่านั้น หากแต่ยังเป็นต้นทุนทางสังคมที่สำคัญยิ่งของโรงเรียนเพราะเป็นต้นทุนทางสังคมที่สำคัญยิ่ง เพราะเป็นต้นทุนทางความคิดทุนทางกายความเสียสละเอื้ออาทรที่โรงเรียนสามารถพึ่งพิงได้ตลอดเวลาตั้งแต่ละโรงเรียนควรถือเป็นภารกิจที่ต้องรักษาเครือข่ายทางสังคมนี้ให้แข็งแรงและต้องเร่งพัฒนาความเข้มแข็งของต้นทุนทางสังคมนี้ไปพร้อมกัน

สไตน์ (Stein, 1997, : 236) มีความเห็นว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมโดยไม่มีบทบาทอะไรเลยย่อมไม่ได้ผลการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้นผู้เข้าร่วมจะต้องรู้จักใช้อำนาจและสามารถควบคุมกิจกรรมนั้นได้จึงจะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมในลักษณะบันได (Participation Ladder) 8 ขั้นตามแนวคิดของ Arm Stein แสดงไว้ดังนี้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชนได้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน
2. จัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง
3. จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง
4. จัดให้มีมุมเรียนรู้ผู้ปกครอง
5. จัดกิจกรรมการแสดงของเด็กเข้าร่วมในโอกาสต่างๆ

6. จัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการนวัตกรรมสื่อการเรียนและ
ผลงานเด็ก
7. ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาและประเพณีต่างๆของท้องถิ่นนั้นๆ
8. เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะเช่นตลาดวัดสวนสาธารณะ ฯลฯ
9. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บริการชุมชนเกี่ยวกับอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์
บุคลากรและอื่นๆ

การให้บริการในชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การให้บริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่นอกเหนือจากการให้การอบรมเลี้ยงดูการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถเป็นแหล่ง
เรียนรู้และให้บริการด้านอื่นๆ แก่ชุมชนได้ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถให้บริการด้านอาคาร
สถานที่แก่ชุมชนหรือประชาชนภายในท้องถิ่นในวันสำคัญต่างๆหรือการจัดกิจกรรมต่างๆ ของ
ชุมชน
2. ด้านวัสดุครุภัณฑ์ต่างๆ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถให้บริการด้านวัสดุครุภัณฑ์
ต่างๆเพื่อประโยชน์ของชุมชน
3. ด้านวิชาการสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถให้บริการ
ด้านวิชาการสารสนเทศหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองเยาวชนและชุมชนในการ
ค้นคว้าศึกษาต่างๆ
4. ด้านการเผยแพร่ความรู้ให้กับชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถให้บริการแก่
ประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นโดยให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือครูผู้ดูแลเด็กเป็นวิทยากร
ในการเผยแพร่ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่เหมาะสม
ตามวัย
5. ด้านการให้บริการสาธารณะ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถมีส่วนช่วยในการ
สนับสนุนการให้บริการสาธารณะแก่ชุมชน หรือประชาชนได้ตามบริบทหรือวัฒนธรรมของ
ท้องถิ่น

การส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากชุมชน

1. การสนับสนุนวัสดุสื่อการเรียนการสอนอุปกรณ์ต่างๆชุมชนสามารถให้การ
สนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านวัสดุสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์ต่างๆเพื่อประโยชน์ใน
การพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น
2. บริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆชุมชนสามารถบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการ
จัดกิจกรรมต่างๆในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รวมทั้งการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนวัสดุอุปกรณ์ใน
การพัฒนาเด็กปฐมวัย

3. ให้ความรู้โดยปราชญ์ชาวบ้านชุมชนหรือจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ชุมชนสามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยปราชญ์ชาวบ้านถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ มาถ่ายทอดความรู้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

4. ให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ชุมชนสามารถให้การสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แก่เด็กปฐมวัยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ โดยให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชนต่าง ๆ โดยให้เด็กปฐมวัยเข้าไปเรียนรู้จากสถานที่จริง

5. ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชน สามารถให้การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

แนวคิดการดำเนินงานด้านมาตรฐานการมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และสนับสนุนทุกภาคส่วน จากชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยการร่วมคิด คือ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบ แก้ไขหรือปรับปรุงการดำเนินการโดยจัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ชุมชนทราบ จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานเป็นระยะ ร่วมกิจกรรมในวันสำคัญกับชุมชนและผู้ปกครอง จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนได้เสนอความคิดเห็น แนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษา ซึ่งถือว่า การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต่อชุมชนยังไม่ทั่วถึง จึงเป็นปัญหาในการให้ชุมชนและหน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ได้รับทราบข้อมูลในการดำเนินงาน ขาดการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมจากชุมชน และทุกภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม

สรุปการมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นการร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบแก้ไขหรือปรับปรุงการดำเนินการ ร่วมจัดกิจกรรม/โครงการ ร่วมเป็นกรรมการ การประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อร่วมมือและช่วยเหลือในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความเข้มแข็งเจริญก้าวหน้าโดยใช้แหล่งทรัพยากรซึ่งกันและกัน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จงรัก จันทวงศ์ (2548 : 113) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนห้วยยางวิทยา ตำบลห้วยยาง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำแนกตามสภาพส่วนตัวและการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประชาชน ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในชุมชนใกล้โรงเรียน 267 คน พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนห้วยยางวิทยา อยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายด้าน คือ อันดับแรก การร่วมแรง รongลงมา คือ ร่วมลงทุนหรือจูงใจให้บุคคลอื่นลงทุน และการร่วมคิดเป็นอันดับสุดท้าย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน และมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนห้วยยางวิทยาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่พบว่า การมีส่วนร่วมคิด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ความสัมพันธ์กับผู้บริหารโรงเรียน และสภาพแตกต่างกันที่มีส่วนร่วมของโรงเรียนห้วยยางวิทยส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทัศนีย์ แสงอรุณ (2550 : 67) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนกึ่งอำเภอเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดราด พบว่า การมีส่วนร่วมและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารกึ่งอำเภอเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดราด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน จำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียนเกาะช้างและโรงเรียนเกาะช้างใต้ พบว่าโดยรวมและรายได้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน จำแนกตามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม ควรมีการสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น การจัดทำแผนจัดตั้งงบประมาณ รวมทั้งการติดตาม ควบคุมการประเมินผลการใช้จ่ายประมาณตามแผนการใช้จ่าย ร่วมเป็นคณะกรรมการการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน และพิจารณาเห็นชอบกับโครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี

กิตติศักดิ์ เทียงมน (2553 : 87) ได้ศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก อาจกล่าวได้ว่า การที่ชุมชนมีส่วนร่วมมากนั้น อาจเป็นเพราะชุมชนได้รับความรู้เข้าใจบทบาทในการจัดการศึกษาอันเนื่องมาจาก ความพยายามในการสร้างการมีส่วนร่วม เพื่อสนองนโยบายของต้นสังกัด หรือทางภาครัฐที่พยายามสร้างกระแสการมีส่วนร่วม รวมทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็มีพื้นฐานที่ใกล้ชิดอยู่กับชุมชน และมี

ความต้องการที่จะทำให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชนมากขึ้น หรืออาจเนื่องจากคอบแบบสอบถามมีความเกี่ยวข้องกับศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กมากอยู่แล้วก็เป็นไปได้

ปรีชา กาวใจ (2553 : 79) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านด้ายเทพกาญจนอุปถัมภ์ เขตพื้นที่การศึกษาเชิงทราย เขต 3 พบว่า การจัดการโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียน เข้าประชุมการปรับปรุงการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ให้ข้อมูลว่า ไม่ได้มีส่วนร่วม คือ จัดอันดับความสำคัญของงาน / โครงการ เสนอแนะ การมอบหมายงานให้แก่บุคลากร รวมถึงแก้ปัญหาของบุคลากร และ สอดส่องการทำงานของครูขณะที่ส่วนน้อยได้เสนอปัญหาปัญหาไว้ดังนี้ มีส่วนร่วมน้อยในการจัดทำแผน แจ้งข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์น้อย และขาดการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษา

เพชรอุมา สุขเกษม (2553 : 116) ได้ศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลในจังหวัดราชบุรี พบว่า การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลในจังหวัดราชบุรี ตามความเห็นของผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก และกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมและรายละเอียดมาตรฐานอยู่ในระดับมาก แนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลในจังหวัดราชบุรี คือ ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก และกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรเข้ารับการอบรมศึกษาดูงาน แสวงหาความรู้ มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรสาระการเรียนรู้ และความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ความจิตสภาวะแวดล้อมที่สนองความต้องการ ความสนใจและการพัฒนาของเด็ก ความร่วมมือกันในการพัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม ดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

จิราวุฒิ สีมารักษ์ (2553 : 19) เป็นผู้วิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเลยโดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย รองลงมาคือ ด้านบุคลากร และวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน

กิตติ กรทอง (2553 : 57) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดงจังหวัดสมุทรปราการให้มีมาตรฐานสูงขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 3) ศึกษาปัญหาและเสนอแนะของผู้ปกครอง ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามสถานภาพทางเพศพบว่า ไม่แตกต่างกัน ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาและอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาแตกต่างกัน 3) ปัญหาพบว่าผู้ปกครองต้องทำงานติดธุระข้อเสนอนี้คือให้สมาคมผู้ปกครองและครูจัดหาอาสาสมัครช่วยเหลือศูนย์ฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ประเสริฐ บุญมี (2554 : 80) เป็นผู้วิจัยเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่นอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำได้ ดังนี้ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

ดวงเดือน จันดา (2554 : 56) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้บริการด้วยความสุภาพเรียบร้อย แต่จำนวนไม่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก ควรจะมีการเพิ่มอัตราให้มากขึ้น ควรส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กมีคุณสมบัติตรงตามสายงานที่ปฏิบัติ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมนั้น ควรมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ อาคารสถานที่ความคับแคบ สภาพแวดล้อมภายนอกอาคารยังขาดความร่มรื่น ขาดสนามเด็กเล่นที่ได้มาตรฐาน ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับส่งเสริมด้านวิชาการให้มากขึ้น ควรจัดสื่อ นวัตกรรมแหล่งเรียนรู้ ที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็ก ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น โดยส่วนใหญ่เห็นว่า ควรจะส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น โดยจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน และจัดการประชุมเป็นประจำ

เครือวัลย์ ยาวิลาศ (2554 : 141) ได้ศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดแพร่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกายภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการจัดการ ส่วนด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดแพร่ จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สภาพของการจำแนกตามอายุ โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สภาพของการจำแนกตามระดับการศึกษา สูงสุด โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สภาพ การจำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวมรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 สภาพของการจำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กุลกนก คำเขียว (2554 : 105) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัด เชียงรายพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า การมีส่วนร่วมในการติดต่อสื่อสาร มี ความสัมพันธ์ชุมชนอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม การ บรมเลี้ยงดูเด็กที่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับ น้อย ความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง การ มีส่วนร่วมด้านการติดต่อสื่อสารอยู่ในระดับมาก การจัดสภาพแวดล้อมและความต้องการการมี ส่วนร่วมสนับสนุนการเรียนรู้ในระดับปานกลาง ปัญหาในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการ จัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม เนื่องจากต้องทำงาน มีการ ติดต่อสื่อสารกับครูได้ยาก มีการแจ้งข่าวกะทันหัน บางคนมีประสบการณ์น้อยและไม่ค่อย เข้าใจหลักสูตรการศึกษาแบบใหม่การจัดการเรียนการสอนเลยปล่อยให้ทำหน้าที่ของครู

จิริยา บุญจันทร์ (2555 : 109) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด การศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ชาแดนไทย-พม่า จังหวัดตาก. ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ชาแดนไทย-พม่า จังหวัดตาก ในภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยตำแหน่งที่ต่างกันจะมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน ด้านการ ดำเนินงาน และด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการศึกษาที่ต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยที่ ชุมชนที่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาดำกว่า 4 ปี จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อย กว่าชุมชนที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษา 5-9 ปี และ 10 ปีขึ้นไป และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มี ขนาดต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการดำเนินการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดเล็ก มีส่วนร่วมมากกว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลาง

โสธดา จิตรฉาย (2555 : 114) เป็นผู้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาสรุป ปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าด้านที่มีการปัญหาสูงสุด คือด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และด้านที่มีปัญหาต่ำสุด คือด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน

สุรัตน์ สอดเสน (2556 : 97) เป็นผู้วิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาสรุปได้ว่าปัญหาในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

จตุพร อินจักร์ (2556 : 92) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตตำบลบึงบัว อำเภอวชิรขันธ์ จังหวัดพิจิตร พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตตำบลบึงบัว อำเภอวชิรขันธ์ จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมด้านบริการ รองลงมาคือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตตำบลบึงบัว อำเภอวชิรขันธ์ จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกันยกเว้นการจัดสภาพแวดล้อมด้านบริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สภาพของการจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิพัฒน์ หมาดเส็ม (2556 : 517) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลเกาะกลางอำเภอเกาะลันตาจังหวัดกระบี่พบว่า จากการศึกษาเรื่องแนวทางในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลเกาะกลาง อำเภอเกาะลันตาจังหวัดกระบี่ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้นระดับมาตรฐานของการดำเนินการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน 6 ด้านผลการปฏิบัติงานทุกด้านไม่ได้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานทุกด้าน ซึ่งก็ต้องมีการปรับปรุงเพื่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของ พบว่าด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ใช่

ความสำคัญกับกิจกรรมต่างๆที่ทางศูนย์ดำเนินการรวมทั้งขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครองหรือหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆมีส่วนร่วมในการประเมินมาตรฐานน้อย

ขวัญชนก กุลชะโมรินทร์ และ ชีระ ภูติ (2557 : 81) ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอสหพันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาโดยรวมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน คือ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ($\mu = 2.22$) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($\mu = 2.27$) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\mu = 2.17$) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ($\mu = 2.57$) 2) แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเรียงความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 2.1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรตั้งงบประมาณส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการและจัดสรรครูผู้ดูแลเด็กให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน 2.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดให้มีสถานที่จอดรถรับ-ส่งเด็กเล็กที่สะดวกปลอดภัยอีกทั้งต้องมีมาตรการป้องกันอัคคีภัย 2.3) คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดทำแผนการจัดประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง และ 2.4) ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ

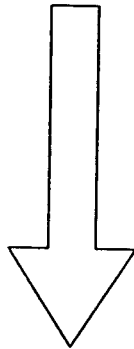
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลกโดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา

ศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก

- 1) การมีส่วนร่วมด้านวิชาการ
- 2) การมีส่วนร่วมด้านอาคารสถานที่
- 3) การมีส่วนร่วมด้านงบประมาณ
- 4) การมีส่วนร่วมด้านบุคลากร
- 5) การมีส่วนร่วมด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

โดยใช้วงจรควบคุมคุณภาพ PDCA

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan-P)

ขั้นที่ 2 การดำเนินการตามแผน (Do-D)

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ (Check-C)

ขั้นที่ 4 การแก้ไขปัญหา (Act-A)

แนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก

ภาพ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย